

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Організація і методика формування звітності на ТОВ «АСТЕРС»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0712-2 оа
спеціальності 071 облік і оподаткування
освітньої програми облік і аудит

А. О. Пугач

Керівник: _____ к.е.н., доцент Сейсебаєва Н. Г.

Рецензент: _____ к.е.н., доцент Саєнко О. Р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ Н.М. Проскуріна
« ____ » _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Пугач Артему Олександровичу

1. Тема роботи: Організація і методика формування звітності на ТОВ «АСТЕРС»
керівник роботи Сейсебаєва Наталія Григорівна, к.е.н., доцент,
затверджені наказами ЗНУ від 01.05.2023 р. № 650-с, від 18.09.2023 №1446-с.
2. Строк подання студентом роботи 01 грудня 2023р.
3. Вихідні дані до проекту (роботи) Фінансова та податкова звітність підприємства за 2018-2022 рр., законодавчі та нормативні акти України, первинні документи підприємства, статистичні матеріали.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити): дослідити економічну сутність фінансової звітності та її місце в системі управління підприємством; вивчити методику складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва; провести аналіз показників фінансової звітності ТОВ «АСТЕРС».
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 7 рис., 15 табл., 10 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	к.е.н., доцент Сейсебаєва Н.Г.	19.08.2023	19.08.2023
2	к.е.н., доцент Сейсебаєва Н.Г.	16.09.2023	16.09.2023
3	к.е.н., доцент Сейсебаєва Н.Г.	07.10.2023	07.10.2023

7. Дата видачі завдання: 01.06.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2023	виконано
2.	Написання вступу	липень 2023	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2023	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2023	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2023	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2023	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2023	виконано
8.	Подання роботи на кафедрі	грудень 2023	виконано

Студент _____
(підпис)

А.О. Пугач

Керівник роботи _____
(підпис)

Н.Г. Сейсебаєва

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 130 с., 3 розділи, 15 табл., 7 рис., 96 джерел, 10 формул.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ОБЛІК, АНАЛІЗ, БАЛАНС, ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Об'єкт дослідження – процес формування обліково-аналітичної інформації щодо складання основних форм фінансової звітності підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад складання та аналізу показників фінансової звітності підприємства та розробка рекомендацій щодо їхнього вдосконалення.

Методи дослідження: історичний і системний підходи, аналіз та синтез, індукція та дедукція, методи причинно-наслідкового та абстрактно-логічного зв'язку, спостереження, методи аналогії, інформаційного моделювання та системного підходу, графічний та табличний методи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу важливих питань, пов'язаних з удосконаленням методичних підходів до складання основних форм фінансової звітності у системі ефективної діяльності підприємства.

У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

набули подальшого розвитку:

- методика формування окремої форми фінансової звітності – балансу (звіту про фінансовий стан);
- методика формування окремої форми фінансової звітності – звіт

про фінансові результати;

– удосконалено документальне забезпечення облікового процесу підприємства.

Застосування на практиці запропонованих у роботі рекомендацій дозволить забезпечити достовірне відображення операцій в фінансовій звітності на підприємстві, що в свою чергу підвищить рівень обліково-аналітичної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень її користувачами.

SUMMARY

Qualifying work contains: 130 pp., 15 tab., 7 fig., 96 references, 10 formulas.

FINANCIAL REPORTING, ACCOUNTING, ANALYSIS, BALANCE SHEET, REPORT ON FINANCIAL RESULTS

The object of the study is the process of forming accounting and analytical information regarding the compilation of the main forms of financial reporting of small business entities.

The purpose of the qualification work is to substantiate the theoretical, methodological and practical principles of compiling and analyzing indicators of financial reporting of small business entities and developing recommendations for their improvement.

Research methods: historical and systemic approaches, analysis and synthesis, induction and deduction, methods of cause and effect and abstract logical connection, observation, methods of analogy, information modeling and system approach, graphical and tabular methods.

The scientific novelty of the obtained results lies in the theoretical and methodological substantiation and solution of a complex of important issues related to the improvement of methodological approaches to the preparation of basic forms of financial reporting in the system of effective activity of small business entities.

In the process of research, the following scientific results were obtained, which are characterized by scientific novelty:

acquired further development:

– method of forming a separate form of financial reporting - balance sheet (report on financial status);

– method of forming a separate form of financial reporting - a report on financial results.

– improved documentation of the accounting process of the enterprise.

The practical application of the recommendations proposed in the work will ensure a reliable display of operations in the financial statements of the enterprise, which in turn will increase the level of accounting and analytical information necessary for management decision-making by its users.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	
РЕФЕРАТ	
SUMMARY	
ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	15
1.1 Визначення та принципи складання звітності підприємств України	15
1.2 Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку, як основи для складання фінансової звітності та аналіз її показників.....	27
1.3 Значення та завдання фінансової звітності в системі управління підприємством.....	40
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ТОВ «АСТЕРС»	51
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	51
2.2 Організація і методика складання балансу, як основної форми фінансової звітності та шляхи їх удосконалення.....	62
2.3 Організація і методика підготовки звіту про фінансові результати фінансової звітності та шляхи їх удосконалення.....	74
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАТИВНОСТІ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ «АСТЕРС»	82
3.1 Загальна оцінка динаміки і структури майна підприємства та джерел його формування.....	82
3.2 Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства як основа розробки напрямів підвищення даних показників.....	89
3.3 Аналіз ділової активності підприємства як основа розробки напрямів підвищення даних показників.....	98

ВИСНОВКИ.....	107
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	110
ДОДАТОК А Положення про комерційну таємницю та конфіденційну інформацію ТОВ «АСТЕРС».....	119
ДОДАТОК Б Графік документообігу ТОВ «АСТЕРС».....	126

ВСТУП

В умовах ринкових відносин особливого значення набуває ефективне використання облікової інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень, які дають змогу оперативно вживати дієвих заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання на поточний момент і довгострокову перспективу. Звітність є завершальним етапом бухгалтерського обліку і являє собою систему узагальнюючих показників, які характеризують результати фінансово-господарської діяльності підприємства за звітний період.

Фінансова звітність підприємства є основним джерелом інформації, як для зовнішніх, так і внутрішніх користувачів. Виходячи з цього, концепція складання та оприлюднення фінансової звітності є обов'язковою для усіх суб'єктів господарювання.

Обумовлено це тим, що для здійснення господарської діяльності необхідне залучення додаткових джерел формування фінансових ресурсів. Отже, наскільки привабливими будуть оприлюднені у фінансовій звітності показники, настільки високою буде вірогідність залучення інвестицій.

Зовнішні користувачі на основі фінансової звітності приймають рішення щодо можливої подальшої співпраці, вкладення інвестицій, надання кредитів тощо. Внутрішні користувачі підприємства використовують звітність для контролю за виконанням бізнес-планів, аналізу фінансово-господарської діяльності, розробки стратегічних планів і прийняття управлінських рішень.

Таким чином, від достовірності інформації яка надається у фінансовій звітності, залежить прийняття як тактичних, так і стратегічних рішень, а отже, і ефективність функціонування як кожного окремого підприємства, так і економіки держави в цілому.

Вагомий внесок у дослідження фінансової звітності та її складання

зробили такі провідні науковці: В. І. Бачинський, Ю. А. Верига, Р. М. Воронко, С. Ф. Голов, С. М. Гольцова, О. М. Губачова, М. В. Корягін, П. О. Куцик, В. С. Ленъ, С. І. Мельник, В. Н. Пархоменко, І. Й. Плікус, К. І. Редченко, П. Я. Хомин, Л. В. Чижевська, І. Й. Яремко та інші, але деякі аспекти розкриття інформації потребують доопрацювання. Використання фінансової звітності для проведення аналізу та прийняття управлінських рішень присвячені роботи таких науковців: Г. Г. Кирейцева, Є. В. Мниха, В. О. Подольської, Г. В. Савицької, Ю. С. Цал-Цалко, О. В. Яріш та інших. Також автором розкрито значення фінансової звітності у системі управління підприємством у матеріалах конференції.

Дослідження теоретичних і практичних аспектів принципів, методики складання та аналізу показників фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва дало змогу визначити коло невирішених питань, які гальмують процес управління питанням достовірного представлення інформації у фінансовій звітності суб'єктів малого підприємництва у сучасних умовах господарювання.

Зміни податкового механізму, введення в дію Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку не лише суттєво вплинули на методику складання та аналізу показників фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва, а й призвели до виникнення нових проблем. Структурні перетворення в економічному механізмі потребують постійного вдосконалення методики та організації складання та аналізу показників фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва. Актуальність вказаних питань, дискусійність багатьох теоретичних положень, їхнє практичне значення зумовили вибір теми та визначили спрямованість дослідження.

Отже, актуальність теми полягає у тому, що для прийняття правильних управлінських рішень навіть на рівні підприємства повинні використовуватись фінансова звітність, які відповідає певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних засад складання та аналізу показників фінансової звітності підприємства та розробка рекомендацій щодо їхнього вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені і вирішувалися такі завдання:

- розкрити сутність фінансової звітності підприємства;
- визначити значення фінансової звітності в управлінні підприємства;
- визначити основні принципи та загальні вимоги і нормативно-правове забезпечення складання фінансової звітності вітчизняних підприємств;
- вивчення законодавчо-нормативних та теоретичних аспектів складання та аналізу показників фінансової звітності підприємства.
- розглянути організацію та порядок ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, як передумову повноти та достовірності формування фінансової звітності;
- розкрити зміст та методику складання основних форм фінансової звітності підприємства за Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
- проведення аналізу показників фінансової звітності підприємства;
- узагальнення результатів дослідження.

Об'єкт дослідження – процес формування обліково-аналітичної інформації щодо складання основних форм фінансової звітності підприємства.

Предметом дослідження є методика та організація порядку складання основних форм фінансової звітності ТОВ «АСТЕРС».

Для досягнення поставленої мети були використані загальнонаукові і спеціальні методи аналізу: індукція та дедукція – для визначення загальних тенденцій розвитку фінансової звітності; теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття сутності фінансової звітності як економічної

категорії; спостереження – для визначення стану фінансової звітності. Теоретичною і методичною основою дослідження є теорія системних досліджень, наукові розробки вітчизняних та зарубіжних економістів щодо питань обліку заробітної плати, законодавчі та нормативні акти України, інструктивні матеріали, періодичні видання, науково-дослідні розробки наукових і вищих навчальних закладів.

У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

набули подальшого розвитку

– методика формування окремої форми фінансової звітності – балансу (звіту про фінансовий стан);

– методика формування окремої форми фінансової звітності – звіт про фінансові результати.

– удосконалено документальне забезпечення облікового процесу підприємства.

Теоретичною та методичною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем бухгалтерського обліку і аналізу основних засобів; законодавчі та нормативні акти з питань бухгалтерського обліку, зокрема з обліку основних засобів тощо.

Застосування на практиці запропонованих у роботі рекомендацій дозволить забезпечити достовірне відображення операцій в фінансовій звітності на підприємстві, що в свою чергу підвищить рівень обліково-аналітичної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень її користувачами.

Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію: шляхом обговорення на XII Міжнародній науково-практичній конференції «Youth, education and science through today's challenges» (04-06 грудня 2023 р., Бордо, Франція) та VI Міжнародній науковій конференції «Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття» 8 грудня 2023 р. Черкаси).

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань і додатків. Основний зміст викладено на 92 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1 Визначення та принципи складання звітності підприємств України

Бухгалтерський облік повинен забезпечувати інформацією про діяльність підприємства, необхідною для прийняття рішень, як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами, тобто формувати відповідну звітність на своєму підсумковому етапі. Цей етап облікового процесу значно відрізняється від попередніх. Також свої особливості він має, коли йдеться про звіти за рік та місяць.

Звітність як економічна категорія трактується за двома напрямками. З одного боку вона є економічною інформацією про виробничу і фінансово-господарську діяльність підприємства. З іншого – звітність як елемент методу бухгалтерського обліку – це метод узагальнення і подання інформації про результати діяльності підприємства. Отже, звітність – це упорядкована сукупність технічних, техніко-економічних, соціальних, фінансових та інших показників, що характеризують результати й умови роботи підприємства за минулий час або його виробничо-господарське становище на певну дату.

За своєю суттю звітність має включати не тільки систему економічних показників, а й сукупність способів і прийомів узагальнення даних обліку та фінансового стану підприємства. Сукупність первинних даних для звітності, засобів їх збору й обробки отриманих відомостей, а також функцій робітників утворюють систему звітності, яку слід розглядати як частину обліково-економічної інформації [5, с. 17-26].

У залежності від конкретних умов система звітності може функціонувати як особлива підсистема у загальній інформаційній підсистемі

підприємства, або у вигляді окремих задач у кожному функціональному підрозділі.

Раціональна організація підсумкового етапу передбачає наявність та додержання ряду загально організаційних передумов. Оскільки велика кількість звітних даних – це вихідна інформація, то необхідно, щоб всі підсистеми підприємства були максимально пристосовані до складання звітності. Високий рівень організації звітності неможливий при низькій організації обліку. Саме тому необхідно піклуватися про взаємозв'язок організації обліку і організації звітності.

Окрім того, необхідно забезпечити, щоб групування у аналітичному обліку абсолютно співпадали з тими, які необхідні для складання звітності. Також роботи зі складання звітності слід максимально механізувати та автоматизувати. Строки її складання слід ретельно планувати, а методику і техніку складання заздалегідь планувати з урахуванням конкретних умов підприємства.

Отже, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є обов'язковими обліковими процедурами, що здійснюються підприємством.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» від 16.07.1999 р. № 996-XIV дає таке визначення фінансовій звітності: фінансова звітність – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [68].

У чинному законодавстві зазначено, що метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [68].

Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління

- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- визначення сум дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства, інших рішень.

Метою фінансової звітності є забезпечення загальних інформаційних потреб широкого кола користувачів (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Інформаційні потреби основних користувачів фінансової звітності

Користувачі фінансової звітності	Інформаційні потреби
Інвестори	Здатність підприємства платити дивіденди. Прийняття рішення щодо руху інвестицій.
Працівники	Стабільність і прибутковість підприємства. Збереження робочих місць, оплата праці і пенсійне забезпечення.
Банки	Своєчасне повернення кредитів і одержання відсотків.
Постачальники й інші кредитори	Своєчасність сплати рахунків.
Клієнти, замовники	Можливість одержання необхідних товарів, послуг.
Уряд	Своєчасність і повнота сплати податків.
Громадськість	Вплив діяльності підприємства на добробут суспільства (зайнятість, екологію)

Примітка. Табл. 1.1 сформовано на підставі аналізу економічної літератури [77]

В ході опрацьованих праць провідних вчених-економістів щодо визначення поняття «звітність», на нашу думку актуальним є визначення Ю. А. Вериги та В. О. Подольскої, якими було вказано, що фінансова звітність в умовах ринкових відносин – це реальний засіб комунікації, з допомогою якого менеджери різних рівнів знаходять порозуміння між собою, визначаючи стратегію і тактику розвитку підприємства, його місце на ринку серед конкурентів [11].

За визначенням С. Я. Салига, Н. В. Даній, фінансова звітність – це сукупність форм звітності, складених на основі даних фінансового обліку з метою одержання користувачем узагальненої інформації про фінансовий

стан і діяльність підприємства, а також змінах у його фінансовому стані за звітний період в установленій формі для прийняття користувачем визначених ділових рішень [72].

Слід відмітити, що поняття бухгалтерської звітності – більш широке, адже фінансова звітність – це лише її різновид.

Зокрема, професор Ф. Ф. Бутинець, який у своїх дослідженнях стверджує що до складу іншої (не фінансової) бухгалтерської звітності відносять ту звітність, яку прийнято називати неформальною, або управлінською. Вона теж групується на даних бухгалтерського обліку, але призначена не для зовнішніх, а для внутрішніх користувачів [5].

Тобто, фінансова звітність підприємства складається з метою надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, доходи, витрати, фінансові результати та рух грошових коштів підприємства за звітний період, вона складається на підставі узагальнення даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів і являє собою систему узагальнюючих показників, які характеризують підсумки фінансово-господарської діяльності підприємства за минулий період (місяць, квартал, рік).

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV [68] і нормативно-правових документів, якими є Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку та інші накази Міністерства фінансів України [29, 61, 67-70], фінансова звітність підприємств поділяється на:

- окрема фінансова звітність;
- консолідована фінансова звітність;
- зведена фінансова звітність.

Окрема фінансова звітність – це фінансова звітність юридичної особи, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів, зміни у складі власного капіталу за звітний період. До фінансової

звітності входять і примітки, які є сукупністю показників і пояснень, що забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також іншу інформацію, розкриття якої передбачено положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Консолідована фінансова звітність – це звітність, що відображає фінансовий стан і результати діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці. Цю звітність складає і подає материнське підприємство.

Консолідовану фінансову звітність подає материнське підприємство. Вона відображає фінансовий стан, результати та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Зведена фінансова звітність – це звітність, яку складають міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери яких належать підприємства, засновані на державній власності, та органи, які здійснюють управління майном підприємств, заснованих на комунальній власності щодо всіх підприємств, які належать до сфери їх управління. Вище зазначені органи також окремо складають зведену фінансову звітність щодо господарських товариств, акції (частки, паї) яких перебувають відповідно у державній та комунальній власності. Одночасно слід зазначити, що підприємства, які входять до об'єднань, зобов'язані складати самостійний баланс.

Усі ці види звітності регламентуються відповідними Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку: 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [29], 20 «Консолідована фінансова звітність» [61], 25 «Спрощена фінансова звітність» [69].

Підприємства в Україні складають також інші види звітності. Згідно ст. 3 п. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємства складають, крім фінансової, податкову, статистичну та інші види звітності [68]. Звітність підприємств можна класифікувати за такими ознаками (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Класифікація фінансової звітності

Кваліфікаційна ознака	Кваліфікаційні групи
За порядком регулювання та роллю в управлінні	Загальнодержавна
	Внутрішньогосподарська (управлінська)
За місцем використання	Зовнішня фінансова та інші види звітності
	Внутрішня (управлінська)
За змістом звітних даних	Типова
	Спеціальна
За обсягом показників	Коротка
	Повна
За періодом складання	Періодична
	Річна
За ступенем узагальнення даних	Первинна
	Зведена
За терміном подання	Термінова
	Звичайна
За способом відправлення	Телеграфна (факсом), електронною поштою
	Власноруч
	Поштова

Статистична звітність – це звітність, яку складають усі суб'єкти господарювання і яка надає інформацію органам державної статистики, для оцінки стану і розвитку економіки держави та планування макроекономічних показників.

Податкова звітність – це звітність, яку складають суб'єкти господарювання, що є платниками податків та яка надає інформацію органам державної податкової адміністрації і характеризує стан розрахунків з державою за податками.

Державна звітність включає в себе фінансову, податкову, статистичну і встановлюється органами державної влади України, наприклад, Міністерством фінансів України, Державною службою статистики України, Державною податковою службою України.

Внутрішньогосподарська звітність містить інформацію про діяльність підрозділів підприємства за встановленими для них показниками, на підставі яких приймаються управлінські рішення.

Внутрішньогосподарська звітність містить окремі відомості про діяльність підрозділів підприємства за встановленими для них показниками

на підставі яких приймаються управлінські рішення [27, с. 34-42].

Зовнішня фінансова звітність та інші види звітності, використовується як за межами підприємства, так і на підприємстві, а внутрішня звітність використовується тільки на підприємстві менеджерами різних рівнів.

У типовій звітності відображаються однакового змісту показники, що характерні для усіх підприємств, незалежно від виду діяльності та форми власності.

Спеціальна звітність характеризує діяльність підприємств і організацій окремої галузі економіки або її підгалузей.

Коротка звітність подається із скороченим числом показників за звітний місяць або квартал, а повна – за всіма показниками.

Періодична (місячна і квартальна) звітність відображає фінансовий стан і результати діяльності підприємства наростаючим підсумком з початку року за відповідний місяць, квартал.

Річна звітність містить показники діяльності підприємств за звітний (календарний) рік. Первинна характеризує звітність окремих підприємств, а зведену отримують шляхом зведення первинної звітності.

Місячна звітність надсилається телеграфом (факсом) або – поштовим відправленням. Квартальна – поштовим відправленням або власноруч. Річна звітність подається власноручно. Таким чином, суб'єкти підприємницької діяльності в Україні зобов'язані подавати річну і квартальну фінансову звітність.

Проте, дослідники, наприклад, П. Я. Хомин, виділяють дещо ширші ознаки класифікації звітності, які в теоретичній площині мають певний інтерес для визначення окремих методичних підходів щодо формування звітних показників, а саме: за способом складання, за способом подання звітної інформації [82, с. 29].

В ході опрацювання практичного та теоретичного матеріалу з питань формування звітності, нами була узагальнена в рис. 1.1 її класифікація за ознаками.

Рисунок 1.1 – Загальна схема класифікації звітності
(сформовано на підставі аналізу літературних джерел [12])

Користувачам фінансової звітності для прийняття економічних рішень необхідна інформація про фінансовий стан підприємства, результати діяльності підприємства та зміни у фінансовому стані підприємства. Зазначені інформаційні потреби обумовили склад фінансової звітності кожного підприємства.

Форми фінансової звітності підприємств і порядок їх заповнення встановлює Міністерство фінансів України. Методологія та форми складання фінансової звітності регулюються в Україні затвердженим Міністерством фінансів НП(С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

В ході опрацювання відповідної нормативно-правової бази з питань формування фінансової звітності, нами було сформовано основний її зміст, призначення, та відображено в таблиця 1.3.

Таблиця 1.3 – Призначення і зміст форм фінансової звітності

Форми фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
Баланс (форма № 1)	Наявність економічних ресурсів і зобов'язань, які контролюються підприємством на дату балансу.	Оцінка структури ресурсів підприємства, ліквідності і платоспроможності підприємства. Прогнозування майбутніх значень економічних показників
Звіт про фінансові результати (форма № 2)	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Оцінка і прогноз прибутковості діяльності підприємства, структури доходів і витрат.
Звіт про рух грошових коштів (форма № 3)	Генерування та використання грошових коштів протягом звітного періоду	Оцінка і прогноз операційної, інвестиційної, та фінансової діяльності підприємства.
Звіт про власний капітал (форма № 4)	Зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду	Оцінка і прогноз змін у власному капіталі
Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5)	Обрана підприємством облікова політика. Інформація, не наведена безпосередньо у фінансовій звітності, але обов'язкова за П(С)БО. Аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості	Оцінка і прогноз облікової політики ризиків і непевності які впливають на підприємство, його ресурси і зобов'язання; діяльність підрозділів підприємства тощо.

Примітка. Табл. 1.3 сформовано на підставі аналізу літературних джерел [12]

На основі даних фінансової звітності розраховуються показники ліквідності підприємства його платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності тощо.

Фінансова звітність підприємств України постійно удосконалюється у зв'язку з входженням нашої держави до Світової організації торгівлі, розширенням зовнішньоекономічних зв'язків і впровадженням Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Опрацювавши нормативно-правове законодавство України, ми встановили десять принципів підготовки фінансової звітності [66]. Дані принципи ми узагальнили на рисунку 1.2.

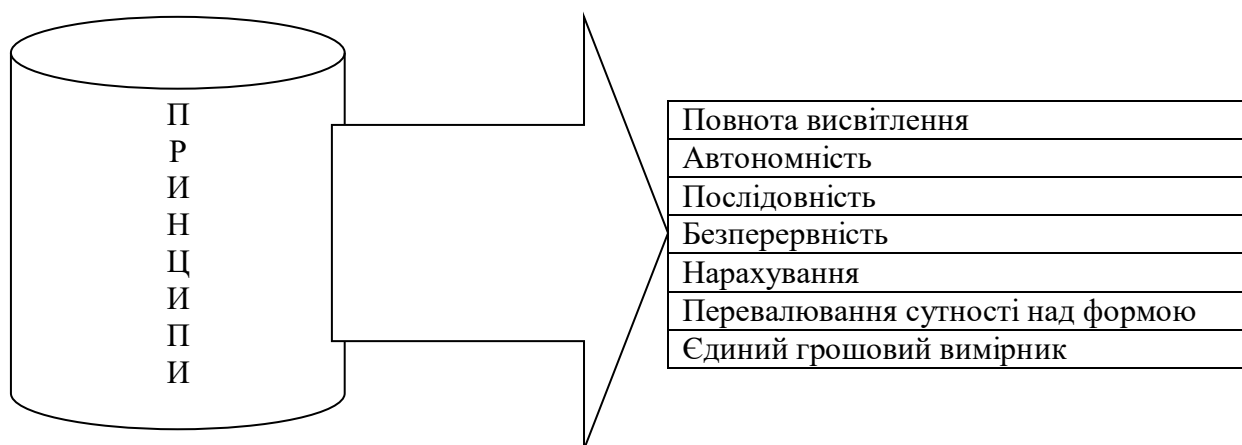

Рисунок 1.2 – Принципи підготовки фінансової звітності [68]

Повнота висвітлення – фінансова звітність повинна містити інформацію про фактичні й потенційні наслідки господарських операцій і подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі.

Автономність – кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства.

Послідовність – постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива, лише у

випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути обґрунтована й розкрита у фінансовій звітності, зокрема зміни в обліковій політиці повинні бути обґрунтовані й розкриті у фінансовій звітності [7, с. 211].

Безперервність – оцінка активів і зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі.

Відповідно до принципу нарахування доходи та витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності того звітного періоду, протягом якого ці операції були здійснені, без урахування часу фактичного надходження чи виплати грошових коштів. Тобто при формуванні облікової політики підприємство повинно виходити з припущення того, що та чи інша господарська операція та її грошове забезпечення можуть не збігатися за періодом їх здійснення. Таким чином, будь-які господарські операції підлягають відображенню в бухгалтерському обліку в момент їх здійснення. Ніякі операції не можуть бути затримані з точки зору їх реєстрації в бухгалтерському обліку. Фінансові звіти, складені згідно з принципом нарахування та відповідності доходів і витрат, інформують користувачів не тільки про минулі операції, які містили виплату або отримання грошових коштів, а й про зобов'язання виплати грошові кошти в майбутньому і про ресурси, які представлені грошовими коштами, що їх буде одержано в майбутньому.

Отже, вони надають інформацію щодо минулих операцій та минулих подій, яка є найбільш корисною для користувачів при прийнятті ними економічних рішень.

Превалювання сутності над формою – операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми.

Єдиний грошовий вимірник – вимірювання й узагальнення всіх господарських операцій підприємства в його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці.

Принцип єдиного грошового вимірника є не стільки принципом,

скільки основою бухгалтерського обліку. Саме тому, що бухгалтерський облік може надавати всю необхідну інформацію про стан господарської діяльності в уніфікованому вигляді, тобто із застосуванням єдиного вимірника – грошей, бухгалтерський облік є основним для всіх видів обліку.

Показники фінансової звітності знаходяться в центрі уваги фінансового аналітика і є завершальною крапкою в ході оцінки впливу прийнятих управлінських рішень на фінансове положення підприємства, оскільки рішення зовнішніх користувачів приймаються на основі обмеженого кола цих показників.

Фінансовій звітності властиві певні обмеження, які необхідно знати для оцінки її реальних аналітичних можливостей. Найсуттєвіші з них такі:

- 1) історичний фактор (відображає інформацію у звітності в минулому, тобто до моменту її складання);
- 2) недостатня аналітика (інформація згрупована в загальні статті);
- 3) уніфікація (звітність не враховує особливостей галузі діяльності);
- 4) обмеженість періоду аналізу (інформація у звітності наведена за звітний та попередні роки);
- 5) статичність (у звітності не вказані обставини, в результаті яких сформувався поточний стан підприємства).

Отже, тільки за даними фінансової звітності можливо оцінювати майновий стан, підсумки виробничо-господарської діяльності та фінансово-економічні можливості суб'єкта господарювання. Фінансова звітність дозволяє прорахувати грошові потоки на майбутнє та означати вектори його розвитку, ухвалювати ефективні управлінські рішення. Таким чином, фінансова звітність вважається комплексною моделлю відтворення оптимізованого союзу інтересів суб'єктів ринку, що функціонує в динаміці і видозмінюється за рахунок сьогочасного впливу економічного середовища. Фінансова звітність стає також і об'єктом непорозумінь між її укладачами та споживачами та водночас механізмом їх примирення.

1.2 Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку, як основи для складання фінансової звітності та аналіз її показників

У ефективній діяльності підприємства зацікавлене, перш за все, воно саме, а також велике коло інших осіб (держава, акціонери, кредитори тощо). З метою поєднання інтересів зацікавлених сторін здійснюється регулювання бухгалтерського обліку. Це регулювання можна відобразити на чотирьох рівнях (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 – Рівні регулювання бухгалтерського обліку [9, с. 114]

Рівні	Документи
Перший рівень	Закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України
Другий рівень	Нормативні документи міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України, Національного банку України та інших відомств, які реєструються в Міністерстві юстиції України
Третій рівень	Нормативні акти, інструкції, методичні рекомендації, вказівки, листи міністерств і відомств
Четвертий рівень	Робочі документи, що формують облікову політику на підприємстві

Закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України регулюють питання ведення бухгалтерського обліку в усіх суб'єктах господарської діяльності.

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів;
- удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Нормативні документи Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України, Національного банку України та

інших органів управління є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами господарювання, але вони не повинні суперечити документам першого рівня.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється Міністерством фінансів України, яке затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в банках встановлюється Національним банком України.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності про виконання бюджетів та госпрозрахункових операцій бюджетних установ встановлюється Державною казначейською службою України.

Державна служба статистики України здійснює загальне керівництво господарським обліком, статистикою і галузевими питаннями первинного обліку, встановлює єдину методологію розрахунку показників, уніфікує форми звітності в Україні [90, с. 230-237].

Усі нормативні й методичні регламенти та положення з метою правильного використання в практичній діяльності класифікуються за різними ознаками.

За ознакою обов'язкового застосування організаційні документи поділяються на обов'язкові (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку тощо) і внутрішні документи підприємства.

За ознакою конкретизації розрізняють типові й індивідуальні документи.

За сферою застосування організаційні документи, залежно від їх поширення на об'єкти організації обліку поділяються на такі, що регламентують види робіт, обліковий процес (графіки, стандарти), роботу апарату управління (положення про відділи, посадові інструкції тощо),

обліковий процес і роботу апарату управління одночасно (методичні вказівки з ведення обліку в умовах його автоматизації).

З позицій поширення на елементи організаційної структури організаційні документи поділяються на загально об'єктні – такі, що поширюються на всі елементи організаційної структури підприємства, – як, наприклад, статут або положення про підприємство, та внутрішньо об'єктні – такі, що поширюються на окремі функціональні підрозділи і служби, а також посадові – такі, що регламентують діяльність посадових осіб (посадові інструкції), та часткові – такі, що регламентують діяльність певної частини, етапу робіт, процесів.

Кожне підприємство самостійно встановлює правила організації, методології і ведення бухгалтерського обліку. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємствах та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, реєстрах і звітності протягом встановленого терміну несе власник або уповноважений ним орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством [1, с. 3-8].

При використанні загальних і галузевих положень та інструкцій на кожному підприємстві чи в установі індивідуально розробляють нормативні документи, які регламентують діяльність окремих облікових працівників. Це, здебільшого, положення про бухгалтерію та посадові інструкції. У Положенні про бухгалтерію наводяться її структура, завдання, функції, права і відповідальність. У типовій структурі Положення про бухгалтерію мають обов'язково бути назва підрозділу, загальні положення, мета, організаційна структура, завдання, функції. Крім того, у Положенні мають бути визначені права, відповідальність та взаємовідносини з іншими функціональними підрозділами, порядок стимулювання, розширення, реорганізації або ліквідації.

Посадові інструкції розробляють на кожну посадову особу бухгалтерії – головного бухгалтера, його заступника, бухгалтера з обліку виробничих

запасів, бухгалтера з обліку розрахунків з оплати праці тощо. У типовій структурі посадової інструкції обов'язковими є назва посади, загальні положення, мета, завдання, обов'язки, права і відповідальність, взаємозв'язок з іншими посадовими особами, критерії оцінки виконання обов'язків, оклад, премії, порядок призначення, звільнення з посади, переведення на іншу посаду тощо.

Складовою частиною організації обліку на підприємстві є перелік документів, які використовуються для первинного відображення господарських операцій, а також перелік облікових реєстрів, необхідних для накопичення та систематизації інформації.

Перелік документів має бути затверджено наказом або розпорядженням керівника підприємства про організацію облікової роботи, до нього можуть входити:

- робочий план рахунків бухгалтерського обліку, який містить синтетичні та аналітичні рахунки, необхідні для ведення бухгалтерського обліку відповідно до вимог вчасності і повноти обліку та звітності;
- форми первинних облікових документів, що застосовуються для оформлення фактів господарської діяльності, за якими не передбачено типових форм первинних облікових документів, а також форми документів для внутрішньої бухгалтерської звітності;
- порядок проведення інвентаризації активів та зобов'язань;
- правила документообігу і технологія обробки облікової інформації;
- порядок контролю за господарськими операціями;
- обов'язки головного бухгалтера;
- інші рішення, необхідні для організації бухгалтерського обліку.

У розвинутих країнах на великих підприємствах та в транснаціональних корпораціях обов'язково діє система внутрішніх стандартів, правил обліку та порядку складання фінансової звітності. Звичайно вони містяться в таких документах:

- operating policy (OP) – господарська політика;

- procedure manual (PM) – процедури обліку господарських операцій;
- accounts definitions (AD) – опис плану рахунків компанії;
- instruction for entries (IE) – інструкція, яка визначає для кожного рахунка операції, які на ньому відображаються;
- standard balance sheet (BS) – формат і опис балансового звіту;
- standard profit & loss (P&L) – формат і опис звіту про прибутки та збитки [89, с. 212].

Ефективне управління підприємством значною мірою залежить від достовірності, повноти, доречності та своєчасності інформації щодо характеру та обсягу здійснюваних господарських процесів, наявності та використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, джерел отримання фінансових результатів діяльності та напрямів використання прибутку. Одним з основних джерел такого інформаційного забезпечення є звітність, яка складається шляхом виконання спеціальних процедур обробки, групування і підрахунку даних і формується на завершальній стадії облікового процесу.

Нормативно-правове регулювання звітності підприємств в Україні здійснюється указами Президента, законами України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України та іншими нормативно-правовими актами.

Законами України передбачено, що усі суб'єкти господарювання зобов'язані вести бухгалтерський облік і складати та подавати встановлені форми звітності.

У ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку як нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського

обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку [68].

Звітність дозволяє визначати становище підприємства серед аналогічних підприємств на ринку товарів, робіт та послуг.

Постановою Кабінету Міністрів України № 419 від 28.02.2000 р. «Порядок подання фінансової звітності» визначено порядок та терміни подання фінансової звітності [67].

Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як дорадчий орган при Міністерстві фінансів України. Вона організує розробку та розгляд проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, удосконалює організаційні форми і методи бухгалтерського обліку в Україні, проводить методологічне забезпечення впровадження сучасної технології збору та обробки обліково-економічної інформації, здійснює розробку рекомендацій щодо вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів.

Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє на підставі Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку, яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29 жовтня 1997 р. № 230 [62, с. 4-13]. Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку та її персональний склад затверджуються Міністром фінансів України.

Галузеві міністерства розробляють спеціалізовані форми первинних документів і звітності, готують галузеві методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку.

В Україні діють також професійні бухгалтерські організації – Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ) та Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК (ФАБФ).

ФПБАУ є некомерційною громадською організацією України, яка утворена у 1996 р. з метою вдосконалення системи бухгалтерського обліку та сприяння адаптації її до міжнародних стандартів, проведення конференцій, поглиблення співробітництва, налагодження партнерства та підвищення кваліфікації в сфері бухгалтерського обліку, захисту інтересів бухгалтерів і аудиторів.

В Україні введено в дію НП(С)БО та наказ Міністерства фінансів України «Про Примітки до річної фінансової звітності» від 29.11.2000 р. № 302, який прирівнюється до положень [70, с. 212]. Усі накази Міністерства фінансів щодо бухгалтерського обліку та складання звітності підлягають реєстрації у Міністерстві юстиції України, після чого вони вводяться в дію.

Внутрішнім документом на підприємстві щодо ведення обліку і складання звітності є наказ про облікову політику.

Кожна країна має свою власну систему бухгалтерського обліку. У зв'язку з глобалізацією економічних процесів та інформаційних технологій, інтеграції економік країн світу, з'явилась необхідність мати єдину міжнародну систему обліку, щоб бухгалтерський облік став дійсно міжнародною мовою бізнесу. Таке завдання стоїть перед розробниками міжнародних стандартів фінансової звітності. Метою застосування МСФЗ є забезпечення порівнянності облікової інформації і сприяння інтеграції економік у різних країнах світу [2, с. 17-26].

Цю роботу здійснює Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standards Committee – IASC), який засновано в 1973 р. У 2002 р. Комітет перейменовано на Раду з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standards Board – IASB). Рада має на меті формулювати і публікувати стандарти бухгалтерського обліку для дотримання їх в усьому світі, удосконалювати та гармонізувати норми і процедури бухгалтерського обліку, пов'язані з підготовкою та поданням фінансової звітності. Рада розробила 41 міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) та 7 міжнародних

стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Ця організація до 1 січня 2001 р. видавала міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, а починаючи з 1 січня 2001 р. – міжнародні стандарти фінансової звітності. МСФЗ містять основні принципи і підходи до ведення обліку. Деталізація зробила б неможливим використання їх у різних країнах. МСФЗ постійно переглядаються та уточнюються з урахуванням вимог світової економіки. Кожний стандарт включає мету, сферу застосування, визначення термінів, які використовуються, критерії застосування стандарту і способи розкриття інформації. Міжнародні стандарти не застосовуються щодо несуттєвих статей. МСФЗ мають рекомендаційний характер і є орієнтиром для гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку і фінансової звітності у світі. Створення стандартів бухгалтерського обліку означає розробку документально оформлених правил його ведення. Є міжнародні та внутрішні (національні) стандарти бухгалтерського обліку. Міжнародні стандарти розробляє Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і рекомендує до застосування. Внутрішні стандарти видають для користування в тій країні, в якій вони розроблені і прийняті.

Отже, для того, щоб звітність була ефективним засобом в управлінні економікою держави на макро- і макрорівні, вона повинна відповідати чинному законодавству, нормативно-правовим актам і загальноприйнятим принципам фінансової звітності.

Опрацювавши нормативно-правове законодавство, ми визначили, що регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні можна відобразити на чотирьох рівнях.

Перший рівень – закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, які регулюють питання ведення бухгалтерського обліку в усіх суб'єктів господарської діяльності.

Другий рівень – нормативні документи Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України, Національного банку

України та інших органів управління. Ці документи є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами господарювання, але вони не повинні суперечити документам першого рівня.

Третій рівень – Нормативні акти, інструкції, методичні рекомендації, вказівки, листи міністерств і відомств.

Четвертий рівень – Робочі документи, що формують облікову політику на підприємстві [88, с. 311].

Для того щоб інформація, яка подається у фінансовій звітності, відповідала б критеріям повноти, правдивості та неупередженості, бухгалтери повинні дотримуватись вимог чинного законодавства та нормативно-правових актів, якими є НП(С)БО. Крім цього слід пам'ятати, що законодавством виділено НП(С)БО прямої дії на фінансову звітність.

Державне регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності здійснюється з метою:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств;
- удосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності;
- надання гарантій та захисту інтересів користувачів.

Законодавство України розвивається в напрямі збільшення прозорості фінансової звітності. Загальна інформація про фінансове становище підприємства може бути необхідною кредиторам – наявним та потенційним. Вирішуючи, чи працювати з цим підприємством, потенційний кредитор зможе ознайомитися з фінансовою звітністю і прийняти відповідне рішення.

При цьому слід зважати на те, що вимоги до достовірності фінансової звітності також підвищуються. Оскільки звітність є публічною, то не вийде надати одному контрагенту одну звітність, а іншому (наприклад, банку для одержання кредиту) – іншу. Внесення завідомо неправдивої інформації до фінансової звітності – це злочин (кримінальне правопорушення, відповідальність за яке може наставати залежно від обставин як за службове підроблення – ст. 366 Кримінального кодексу України, так і за шахрайство –

ст. 190 ККУ чи шахрайство з фінансовими ресурсами – ст. 222 Кримінального кодексу України) [60]. Тому багатьом підприємствам, у тому числі і невеликим, необхідно посилити вимоги до внутрішнього контролю та акуратності при веденні обліку та складанні фінансової звітності.

Те, що фінансова звітність підприємств не становить комерційної таємниці, крім випадків, передбачених законодавством, було передбачено ще найпершою редакцією Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» від 10.07.1999 р., але ще до того в Постанові Кабінету Міністрів України від 09.08.1993 р. № 611 «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» було визначено, що інформація за всіма встановленими формами державної звітності не становить комерційної таємниці [61].

Згідно з ч. 2 ст. 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» (у редакції, чинній з 01.01.2018 р.), фінансова звітність підприємств не становить комерційної таємниці, не є конфіденційною інформацією та не належить до інформації з обмеженим доступом, крім випадків, передбачених законом [59]. Підприємства зобов'язані надавати копії фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності за запитом юридичних та фізичних осіб у порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. № 2939-VI.

Інформація на запит згідно зі ст. 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» надається безкоштовно в строк 5 робочих днів із дня одержання запиту (тобто день одержання запиту рахується). При цьому розпорядник інформації, згідно з ч. 2 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації», не може послатися на те, що інформація і так оприлюднена на сайті, тобто є загальнодоступною, – він зобов'язаний надати запитувачу необхідну йому інформацію» [83].

Стосовно безоплатності у ст. 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації» передбачено такий нюанс [83]: якщо надання

інформації потребує копіювання чи роздруку, що перевищує обсяг 10 сторінок, за її надання може стягуватися плата, граничні норми якої визначено постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію» від 13.07.2011 р. № 740 (до 0,1% мінімальної заробітної плати за кожен сторінку формату А4 – на сьогодні це 3,72 грн за 1 сторінку) [65]. Проте в цій самій статті Закону України «Про доступ до публічної інформації» сказано, що при наданні особі інформації про себе та інформації, що становить суспільний інтерес, плата за копіювання та друк не стягується (на нашу думку, поняття «суспільний інтерес» є синонімічним до поняття публічності інформації) [89].

Ненадання відповіді на запит на інформацію тягне за собою адміністративний штраф у розмірі від 25 до 50 неоподаткованих мінімумів доходів громадян за ч. 2 ст. 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Протоколи за цими адміністративними правопорушеннями складають представники або уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховною Радою України з прав людини (ст. 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення) [39].

Враховуючі складність розглянутого питання нами розроблено Положення про комерційну таємницю та конфіденційну інформацію ТОВ «АСТЕРС», яке наведено в Додатку А.

Чинні з 1 січня 2018 р. вимоги щодо оприлюднення повної фінансової звітності до 30 квітня з аудиторським висновком є новими для таких категорій підприємств:

- для великих (у розумінні Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» [68]) підприємств, що є емітентами цінних паперів;

- для підприємств, що здійснюють видобуток корисних копалин загальнодержавного значення;

- для підприємств – суб'єктів природних монополій на

загальнодержавному ринку.

Для великих підприємств, що не є емітентами цінних паперів, а також для середніх підприємств обов'язок оприлюднення фінансової звітності з аудиторським висновком на веб-сайті не пізніше 1 червня наступного за звітним року набрав чинності з 1 січня 2019 року. До цієї дати великі підприємства, що не є емітентами цінних паперів, не зобов'язані оприлюднювати фінансову звітність.

З 1 січня 2019 року набрав чинності і зобов'язання оприлюднення не пізніше 1 червня наступного за звітним року на власному сайті фінансової звітності з аудиторським висновком для середніх підприємств. Для малих та мікропідприємств обов'язку оприлюднювати звітність поки що немає.

Класифікація підприємств за критеріями та вимоги оприлюднення фінансової звітності з аудиторським висновком на сайті показані нами в таблиці 1.5.

Обов'язок оприлюднення звітності з аудиторським висновком з 1 січня 2018 року вперше стосуватиметься звітності за 2018 рік. Йдеться, насамперед, про обов'язковість аудиту, адже за технологією аудиту щодо підтвердження річної звітності, для того щоб аудитор підтвердив річну звітність, необхідне запрошення його для участі в річній інвентаризації, що проводиться наприкінці звітного року.

Окрім того, в ст. 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» прописано, що на фінансову звітність не розповсюджується заборона щодо поширення статистичної інформації [68]. Раніше статистична звітність згідно ст. 21, 22 Закону України «Про державну статистику» від 17.09.1992 р. № 2614-ХІІ могла використовуватися лише знеособлено, і інформація щодо конкретних респондентів була конфіденційною, і поширення інформації, що дозволяла ідентифікувати респондента, заборонялося (якщо респондент не надав відповідної згоди). Деякі види інформації були виведені з-під цієї заборони (ч. 2 ст. 22 Закону України «Про державну статистику») – це інформація щодо заборгованості із

заробітної плати та деяка екологічна інформація [68].

Таблиця 1.5 – Класифікація підприємств за розмірами і встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» вимог щодо оприлюднення повної річної звітності на веб-сайті

Критерії віднесення підприємств до певних категорій	Категорії підприємств (для віднесення до певної категорії мають виконуватися два або три критерії з відповідної категорії)			
	Мікро	Малі	Середні	Великі
Балансова вартість активів	до 350 тисяч євро	до 4 млн євро	до 20 млн євро	понад 20 млн євро
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	до 700 тисяч євро	до 8 млн євро	до 40 млн євро	понад 40 млн євро
Середня кількість працівників	до 10	до 50	до 250	понад 250
Вимога щодо оприлюднення річної фінансової звітності з аудиторським висновком*	вимоги оприлюднення звітності з аудиторським висновком немає		до 1 червня наступного за звітним року (норма діє з 01.01.2019 р.)	для підприємств, що є емітентами цінних паперів, – до 1 квітня для підприємств, що не є емітентами цінних паперів, – до 1 червня (норма діє з 01.01.2019 р.)
* Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України” встановлено також низку вимог, що передбачають оприлюднення звітності з аудиторським висновком залежно від виду діяльності, а не лише залежно від розміру підприємств [1].				

Примітка. Табл 1.3 сформована на підставі літературного джерела [68]

Тепер до цього винятку віднесена й інформація щодо фінансової звітності. Тобто орган статистики може надавати державним органам і громадянам фінансову звітність конкретних підприємств. Щоправда, так ніде і не було прописано, що фінансова звітність є державною статистичною звітністю. Тому наразі штрафу за неподання або несвоєчасне подання фінансової звітності до органу статистики немає.

Отже, для того, щоб звітність була ефективним засобом в управлінні

економікою держави на макро- і макрорівні, вона повинна відповідати чинному законодавству, нормативно-правовим актам і загальноприйнятим принципам фінансової звітності.

1.3 Значення та завдання фінансової звітності в системі управління підприємством

Відомо, що жодна система управління не може функціонувати без інформації. І в цьому плані облік забезпечує необхідну інформацію для реалізації всіх елементів управління. Таким чином, облік – це інформаційна система для управління.

Слід зазначити, що облік не пасивно відображає господарські процеси, які відбуваються на підприємстві, а активно впливає на них, контролює законність, доцільність і ефективність використання виробничих потужностей.

У зв'язку з цим для забезпечення функціонування облікової системи як достовірного інформаційного ресурсу особливої уваги потребує якість інформації, оскільки суб'єктові, що приймає рішення, потрібна не будь-яка інформація, а лише повна, неупереджена та своєчасна. До речі, своєчасність облікової інформації – важливий якісний критерій.

Своєчасна інформація дозволяє її користувачам – суб'єктам, що приймають рішення, реагувати на зміну ситуації, а несвоєчасна – ні. Ступінь своєчасності інформації ти вищий, чим коротший інтервал часу між подією (у тому числі господарською операцією) та моментом часу, у котрий стало відомо про неї користувачеві інформації – суб'єктові, що приймає рішення. Отже, своєчасність отримання інформації багато в чому визначає її цінність для користувача [33, с. 26-31].

Бухгалтерський облік, як найбільш поширений, сполучає в собі усі

види господарського обліку та застосовується в мікроекономіці суб'єктами підприємницької діяльності незалежно від форм власності та методів господарювання. Він являє собою упорядковану інформаційну систему, що відбиває стан і рух майна, розрахунків і зобов'язань, власних і позикових засобів і фінансових результатів методом суцільної, безупинної документальної взаємозалежної реєстрації господарських операцій.

Бухгалтерський облік є тільки однією з частин системи управління підприємством. Він повинен організовуватися відповідно до потреб у прийнятті ефективних управлінських рішень. Стандартизація облікових процедур поступається місцем найбільш гнучким система обліку, зорієнтованим на аналіз можливостей підприємства.

Система обліку будь-якого підприємства складає одну з частин його загальної інформаційної системи. Значимість цієї системи з погляду управління, залежить від цілого ряду факторів, таких, як місце, що приділяється обліковій інформації – складовій частині загальної інформації, застосованій для прийняття управлінських рішень; ступінь довіри керівників різних рівнів до одержуваної ними облікової інформації, якою мірою стимулювання керівництва впливає на результативність господарської діяльності [42, с. 225].

Нормальне функціонування будь-якої системи управління вимагає правильної організації інформаційного її забезпечення, тобто наявності сукупності оброблених даних, що задовольняють вимогам керуючого блоку. Кожну управляючу систему повинна забезпечити інформацією відповідна інформаційна система, яка має відповідний інформаційний фонд, людей та технічні засоби.

З метою практичного використання кожна інформаційна система повинна бути виражена у вигляді конкретної моделі, за допомогою якої вирішуються задачі системи. Такі моделі повинні бути не тільки максимально цілеспрямованими, але й безупинно упорядковуватися та організовуватися в процесі функціонування системи [42, с. 225-226].

Бухгалтерський облік виконує роль інформатора управлінської системи щодо забезпечення повноти та достовірності даних про всі суттєві сторони господарської діяльності об'єкта управління. В свою чергу фінансова звітність – це інформація, яка перетворюється у інформаційний ресурс, коли вона не тільки зафіксована, але й оцінена користувачем. Саме інформаційний ресурс спонукає управлінців на прийняття управлінських рішень.

Основні характеристики управлінської інформації наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Характеристики управлінської інформації [9, с. 115]

Критерій	Характеристика
Точність	Користувач повинен мати впевненість, що інформація не містить помилок та вільна від перекручень
Доцільність	Інформація повинна відповідати основній меті, задля якої її підготували
Рентабельність	Підготовка інформації не повинна коштувати більше, ніж її використання
Оперативність	Інформація повинна бути готовою на той час, коли вона необхідна
Стислість	Інформація повинна бути чіткою, не містити зайвого
Порівнянність	Необхідно забезпечити порівнянність інформації у часі та відділами (підрозділами підприємства)
Адресність	Інформацію слід доводити до відповідального виконавця

Фінансова звітність є досить складною для системи управління через те, що управлінські працівники не обізнані або мало обізнані з обліковим процесом. Це робить фінансову звітність закритою для спостерігача з системи управління. Завданням сучасного етапу розвитку економіки є підвищення кваліфікації управлінського апарату та володіння знаннями бухгалтерського обліку.

Однією з складних проблем є байдужість облікової системи до тих стимулів, які виникають у новому середовищі (перехід підприємств до ринку, конкуренція, науково-технічний прогрес, зміна покупців, постачальників тощо). Такий стан пояснюється неадекватною реакцією управління бухгалтерського обліку Міністерства фінансів, відповідального за методологію обліку в країні, на кардинальні зміни у функціонуванні

підприємств у новому середовищі, а самі підприємства не мають права міняти методологію фінансового обліку.

Фінансова звітність – реальний засіб комунікації, завдяки якому менеджери різних рівнів отримують уявлення про місце свого підприємства в економічному середовищі країни.

Послідовність підготовки інформації з метою складання фінансової звітності і її подання включає:

- збір первинної інформації про факти фінансово-господарської діяльності та їх аналіз;
- реєстрація первинної інформації в реєстрах аналітичного обліку та її узагальнення;
- реєстрація узагальненої інформації в головній книзі;
- підготовка інформації для складання звітності;
- складання фінансової, податкової, статистичної та спеціальної звітності;
- затвердження та подання користувачам [66, С. 4-8].

Ще однією проблемою у процесі підготовки фінансової звітності є те, що фіксація документів та даних і особливо їх класифікація здійснюється за різними ознаками (класифікація документів, обробка їх в комп'ютерному середовищі, час подання службі управління, слабкі та сильні стимули, миттєва реакція управлінської служби чи з запізненням та інше).

Теоретично складність системи управління повинна бути адекватною складності об'єкта управління, але практично важко забезпечити різноманітність через обмеженість засобів для цього. Для забезпечення мінімального рівня різноманітності використовують принцип організації та комп'ютеризації систем. Організаційні схеми управління полягають у відображенні окремих частин підприємства та взаємозв'язків підприємства з метою показати як розподіляється відповідальність. Такі схеми іноді доповнюються описом функцій виконуваних персоналом, щоб показати як працює система в цілому.

У процесі планування дані фінансової звітності використовуються для обґрунтування цілей і напрямів роботи, формування базових та моделювання планових показників фінансово-господарської діяльності підприємства. На стадії організації роботи вона впливає на процес збору первинних даних про факти господарського життя, методи й процедури їх обробки у системі фінансового обліку. Відбувається деталізація завдань, процесів, окреслення інформаційних вимог на виробничому рівні і щодо функцій працівників облікової служби. Також фінансова звітність є засобом стимулювання управління підприємством. З її допомогою здійснюють моніторинг, контроль, аналіз і оцінка досягнутих підприємством результатів та при необхідності визначення коригувальних дій [76].

Фінансова звітність завжди посідала особливе місце в управлінні підприємством. Вона є основним джерелом інформації про стан виробничо-фінансової діяльності на основі якої приймають управлінські рішення як внутрішні, так і зовнішні користувачі інформації. На підвищення ролі фінансової звітності вплинули зміни у економічному середовищі, а також розширення кола суб'єктів управління підприємством. Сьогодні фінансова звітність є елементом інфраструктури ринкової економіки, реальним засобом комунікації, за допомогою якого її користувачі можуть формувати стратегію і тактику управління підприємства. Саме на підставі даних фінансової звітності можна оцінити майновий стан, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, прогнозувати майбутні грошові потоки та визначати вектори його розвитку, приймати ефективні управлінські рішення.

Сьогодні фінансова звітність стала настільки суспільно значущою, що без неї не може ефективно функціонувати економіка інформаційного суспільства. Фінансова звітність розглядається як інструмент для об'єктивної та достовірної оцінки фінансово-майнового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства. Удосконалення принципів складання, змісту форм фінансової звітності, можливість додаткового розкриття

інформації забезпечить підвищення її інформативності та значення.

Значення фінансової звітності не можливо переоцінити, адже це певний підсумок проведеної роботи, результатом якої є або прибуток, або ж невідповідність очікуванням. Для довгострокового функціонування підприємства і отримання доходу, важливою є також перевірка фінансової звітності, за результатами якої можна не лише робити певні висновки по фінансових аспектах, а й перевіряти кваліфікаційний рівень працівників, їхню сумлінність і чесність.

Опрацювавши економічну літературу, нами було визначено такі завдання складання фінансової звітності в умовах ринкового середовища:

- формування системи, яка здатна отримувати та оцінювати інформацію про економічну ефективність підприємств та створювати інформаційну основу для перерозподілу виробничих сил між ефективними та збитковими галузями економіки через ринок цінних паперів (інформаційна функція обліку);

- забезпечення контролю за збереженням майнового комплексу, який належить власнику підприємства (контрольна функція обліку);

- оцінка результативності діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності використання капіталу та усунення негативних наслідків прийнятих рішень (функція оцінки).

Всі названі завдання є традиційними для бухгалтерського обліку, але, на нашу думку, завдання щодо формування системи, яка здатна отримувати та оцінювати інформацію про економічну ефективність підприємств та створювати інформаційну основу для перерозподілу виробничих сил між ефективними та збитковими галузями економіки через ринок цінних паперів є основним при формуванні фінансової звітності в умовах ринкового середовища.

З позиції забезпечення управлінської діяльності можна виокремити такі основні вимоги, які повинні задовольняти фінансова звітність. Вона має

містити дані, необхідні для :

- оцінки динаміки та перспектив зміни прибутку (доходів) підприємства;
- оцінки ресурсів, які існують на підприємстві, змін, що відбуваються в них та з ними, ефективності їх використання;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень у галузі інвестиційної політики;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо складу та структури джерел фінансування тощо.

Фінансова звітність, як елемент звітності в цілому займає центральне місце в інформаційній системі підприємства (рисунок 1.3).

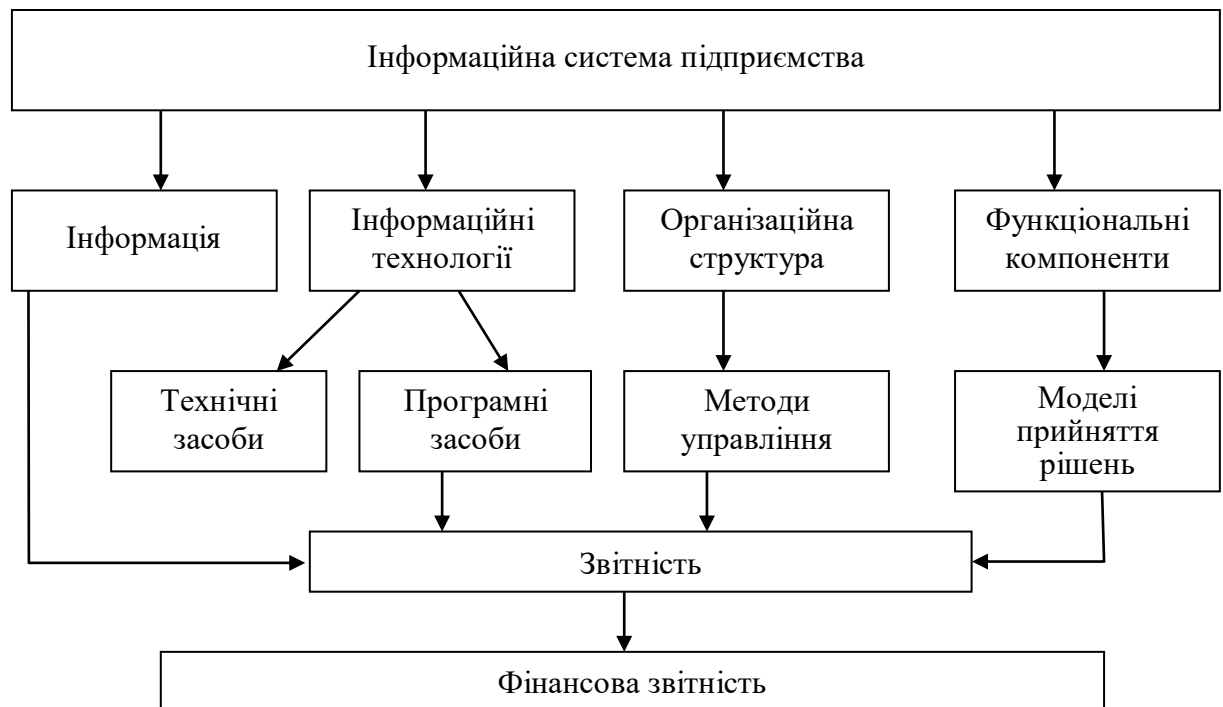

Рисунок 1.3 – Фінансова звітність в інформаційній системі підприємства [66]

Повнота інформації фінансової звітності забезпечується відображенням усіх господарських операцій в системі бухгалтерського обліку.

Правдивість інформації фінансової звітності забезпечується відображенням господарських операцій за їх сутністю, а не тільки за юридичною формою. Неупередженість забезпечується недопущенням

перекручень показників.

Фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ст. 1), та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» користувачами звітності є фізичні та юридичні особи [29, 71] (рисунок 1.4).

Рисунок 1.4 – Користувачі фінансової звітності підприємства [66]

Користувачам фінансової звітності необхідна інформація про фінансовий стан та результати діяльності. Інформація, що подається у

фінансовій звітності, допомагає користувачу реально оцінити можливості підприємства.

Так, за балансом можемо оцінити інформацію про фінансовий стан на певний момент часу, звіт про фінансові результати розкриває інформацію співвідношення доходів і витрат отримання прибутку, звіт про рух грошових коштів надає інформацію про надходження і видаток грошових коштів, звіт про власний капітал деталізує відповідну інформацію про зміни, які відбуваються у складі власного капіталу [39, с. 18].

За даними фінансової звітності проводиться аналіз з метою підтвердження звітності і визначення правильності обчислення і вчасної сплати податків. Найчастіше оцінку фінансового стану проводять за допомогою фінансових коефіцієнтів.

Звітні показники є важливим джерелом інформації про хід виконання бізнес-планів та планів соціально-економічного розвитку підприємства. На основі цих даних виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, що дозволяють у майбутньому уникнути недоліків, які мали місце у минулих звітних періодах.

Важливе значення має фінансова звітність підприємств для наукових досліджень у галузі економіки. Будь які узагальнення господарської діяльності підприємства з метою виявлення характерних тенденцій їх розвитку проводяться на основі обробки матеріалів звітності, для чого застосовуються наукові методи досліджень: групування даних звітності за вибраними ознаками, побудова динамічних рядів, зведення, обчислення середніх і відносних величин, абсолютних і відносних відхилень, індексів, застосування кореляційно-регресійного методу.

З розвитком ринкових відносин значення звітності зростає, адже за її даними приймаються рішення про інвестування коштів у підприємства, розмір дивідендів на вкладений капітал. На основі показників звітності розраховуються показники фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності тощо.

Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо: придбання, продажу та володіння цінними паперами; участі в капіталі підприємства; оцінки якості управління; оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення сум дивідендів, що підлягають розподілу; регулювання діяльності підприємства; інших рішень.

Проаналізувавши нормативно-правову літературу, ми можемо зробити підсумок щодо значення та завдання фінансової звітності в системі управління підприємством.

Отже, фінансова звітність є основним джерелом інформації про майновий та фінансовий стан підприємства, а також результати виробничо-господарської діяльності за звітний період.

Фінансова звітність відображає всі суттєві зміни у структурі господарських засобів, джерел їх утворення, результатах фінансово-господарської діяльності, дає велику за об'ємом інформацію у скомпонованому вигляді користувачам, які приймають участь в управлінні підприємством. Підвищення ролі фінансової звітності є результатом розширення кола суб'єктів управління підприємством, тобто суб'єктів, які мають право приймати інвестиційні та інші господарські рішення спираючись на дані фінансової звітності.

Також велике значення має фінансова звітність для зовнішніх користувачів. Спираючись на дані фінансової звітності інвестори приймають рішення щодо вкладання коштів в підприємство, кредитори – щодо фінансування господарської діяльності підприємства та надання йому позик.

Сьогодні фінансова звітність є елементом інфраструктури ринкової економіки, реальним засобом комунікації, з допомогою якого її користувачі можуть формувати стратегію і тактику управління підприємства. Саме на підставі даних фінансової звітності можна оцінити майновий стан, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, прогнозувати майбутні грошові потоки та визначати вектори його розвитку,

приймати ефективні управлінські рішення.

На сьогоднішній день, фінансова звітність стала настільки суспільно значущою, що без неї не може ефективно функціонувати економіка інформаційного суспільства. Фінансова звітність розглядається як інструмент для об'єктивної та достовірної оцінки фінансово-майнового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ТОВ «АСТЕРС»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

У сучасних умовах формування ринкових відносин, а також становлення інвестиційного клімату, розвитку економіко-правових і фінансових аспектів здійснення господарської діяльності, важливим аргументом успіху для багатьох підприємств і організацій є об'єктивна, повна і достовірна інформація. При цьому одним з важливих і відповідальних моментів, є вибір юридичної фірми, який ґрунтується, як правило, на великому рівні довіри і є одним з ключових і відповідальних моментів в здійсненні контролю господарської діяльності багатьма підприємствами і організаціями. Крім цього, до юридичної фірми і її фахівців, окрім спеціальних знань, пред'являються такі вимоги, як - відповідальність, дотримання професійної етики, об'єктивність, пошук ефективних рішень, високий рівень якості послуг, що надаються. Всі ці основні аспекти – покладено в основу роботи і принципів надання послуг ТОВ «АСТЕРС».

Фірму було засновано у 1995 році під назвою «Шевченко, Дідковський і партнери» та внаслідок ребрендингу у 2008 році перейменовано на «АСТЕРС». Упродовж усієї історії свого існування фірма утримує за собою статус одного з ключових гравців українського юридичного ринку.

Найважливіший принцип роботи ТОВ «АСТЕРС» – це відданість інтересам клієнтів. Із власного досвіду на фірмі знають, наскільки цінною є якість юридичної підтримки для досягнення успіху в діловому середовищі України. Саме тому фірма зосереджує свою діяльність на наданні фахової правничої допомоги у найкоротші строки та на гнучких умовах, що

забезпечує досягнення клієнтами стратегічних цілей.

Організаційна структура ТОВ «АСТЕРС» налічує п'ять основних відділи, відповідно до напрямів професійної діяльності фірми. Персонал компанії юристів, а також адміністративним персоналом. Основні посади наступні:

- керуючий партнер, адвокат;
- старший партнер, адвокат;
- партнер, керівник практики вирішення судових спорів, адвокат;
- партнер, керівник практики антимонопольного та конкурентного права, адвокат;
- партнер, керівник практики кримінального права, адвокат;
- партнер, керівник практики корпоративного права та М&А, адвокат»;
- партнер, керівник практики податкового права, реструктуризації та врегулювання проблемної заборгованості, адвокат;
- партнер, адвокат;
- радник, адвокат;

Команда ТОВ «АСТЕРС» складається з усебічно розвинених особистостей та відданих своїй справі професіоналів, що враховують найдрібніші деталі та потенційні ризики у вирішенні завдань клієнта.

ТОВ «АСТЕРС» надає повний спектр юридичних послуг, поєднуючи сильні трансакційні, регуляторні практики та практику з вирішення спорів, а саме: антимонопольне право, банківське та фінансове право, енергетика та природні ресурси, інтелектуальна власність, кібербезпека, комплаєнс та боротьба з корупцією, корпоративне право, кримінальне право, міжнародна торгівля, міжнародні арбітражні та судові спори, нерухомість та будівництво, податкова практика, практика приватних клієнтів, реструктуризація та банкрутство, ринки капіталу, сімейне та спадкове право, судова практика, трудове та імміграційне право, альтернативне вирішення спорів, державна допомога, захист довкілля та сталий розвиток, митне право, проектне

фінансування і державно-приватне партнерство, публічна адвокація та законотворчість, технології та електронні комунікації.

Постійними послугами фірми ТОВ «АСТЕРС» користуються відомі в Україні підприємства різних форм власності (у тому числі підприємства торгівлі, будівництва, автотранспорту та виробничі підприємства включаючи страхові), а також інвестиційні компанії та комерційні банки, а саме: «ЗЗВА»; «ЗСТО»; «ТКШЗ»; «Південтрансенерго»; «ЕЛУАШ»; «Константа»; «Континент»; «Втормет»; «IVECO-Мотор-Січ»; «ЗАС»; «Страхова компанія ПСА». Поруч з цим фірма надає ряд юридичних та адвокатських послуг представництвам іноземних компаній та фірм в Україні.

Побудова діяльності компанії здійснюється на підставі індивідуального підходу до кожного клієнта, дотримання конфіденційності, строгого дотримання професійних і етичних стандартів, прийнятих в області аудиту і консалтингу. Основний принцип роботи фірми: «Будь-яку роботу потрібно виконувати добре, бо погано вона вийде сама по собі»

ТОВ «АСТЕРС», з метою підвищення ефективності, повноти і компактності надання послуг, учасниками ринку по економіко-правовому і консалтинговому напрямку, запрошує до співпраці, на партнерських і взаємовигідних підставах, юридичні фірми, незалежних реєстраторів і інших суб'єктів господарювання. Предметом для розвитку партнерських відносин, між учасниками ринку, може бути сумісне здійснення проектів або відособлене виконання послуг в розрізі надання:

Юридичним фірмам супутніх послуг, таких як надання висновків по внесенню майна або формуванню статутного фонду підприємств, підготовка аудиторських звітів для реєстрації емісії цінних паперів, надання аудиторських послуг, для підприємств, що обслуговуються з юридичних питань, складання ліквідаційних балансів, підготовка консультацій по податковому і фінансовому праву, інші супутні послуги.

Арбітражним керуючим – надання послуг з організації і проведення інвентаризацій дебіторської, кредиторської заборгованості і активів

підприємства-банкрота, веденню і відновленню бухгалтерського обліку, наданню консультацій з питань оподаткування і надання рекомендацій при здійсненні ліквідаційної процедури, розробка планів санації.

Незалежним реєстраторам – надання послуг з підготовки аудиторських звітів на предмет підтвердження фінансової звітності емітентів – для емісії цінних паперів, формуванню річного звіту емітентів, підготовка висновків щодо повноти формування внесків до статутного фонду, підтвердження фінансового стану підприємств і інші види послуг.

Цінова політика компанії, щодо послуг, що надаються, формується, залежно від вигляду, масштабу і складності виконуваних процедур, а також витрат часу, необхідних для виконання послуг.

При виконанні послуг, ТОВ «АСТЕРС» приймає на себе відповідальність за якість наданих послуг і не розголошування (конфіденційність) інформації. У разі виникнення неординарних (спірних) обставин з органами державної влади, іншими контролюючими органами, за наслідками наданих нами послуг, компанія приймає на себе обов'язки по законному врегулюванню ситуації, що склалася, шляхом відстоювання інтересів Замовника в судовому порядку або здійснення компенсації завданого збитку.

ТОВ «АСТЕРС» глибоко розвиває корпоративну культуру взаємної допомоги та відкритості, завдяки якій фірму добре знають на ринку.

Основна увага в ТОВ «АСТЕРС» приділяється організації облікового процесу, основу якого становить облікова політика фірми.

Облікова політика – це свого роду бухгалтерська конституція; фундамент, на якому базується бухгалтерський облік підприємства. Саме вона визначає принципи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності (ст. 1 Закону України від 16.07.1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в

Україні») [68].

Мета її прийняття – закріпити вибір найбільш оптимального для підприємства варіанта ведення обліку з декількох установлених у НП(С)БО. Підприємство самостійно розробляє свою облікову політику (як правило розробка проекту тексту доручається головному бухгалтеру ТОВ «АСТЕРС»). Затверджується облікова політика або наказом директора фірми. Головний бухгалтер обов'язково під підпис ознайомлений з даним наказом.

По-перше, наказ про облікову політику затверджує організаційні аспекти бухгалтерського обліку, такі як:

а) форма організації бухгалтерського обліку (ч. 4 ст. 8 Закону України від 16.07.1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [68]). Вести облік в ТОВ «АСТЕРС» можуть:

- 1) безпосередньо власник або керівник підприємства;
- 2) спеціаліст з бухгалтерського обліку, зареєстрований як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи;
- 3) штатні працівники – бухгалтер або бухгалтерська служба, якою керує головний бухгалтер;
- 4) централізована бухгалтерія або підприємство, суб'єкт підприємницької діяльності, самозайнята особа, що провадять діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності;

б) форма ведення бухгалтерського обліку – це певна система реєстрів обліку, порядку, способу реєстрації та обробки облікової інформації.

Бувають такі форми: меморіально-ордерна (використовується бюджетними установами), журнально-ордерна, для суб'єктів малого підприємництва – проста і спрощена форми обліку, комп'ютеризована форма ведення бухгалтерського обліку, яка використовується на ТОВ «АСТЕРС».

Способи обробки інформації – ручний та автоматизований (із застосуванням комп'ютерних програм).;

в) робочий План рахунків із зазначенням синтетичних та аналітичних рахунків обліку (як додаток до наказу);

г) форми первинних документів для фіксації тих господарських операцій, для яких немає типових форм первинних документів, і форми облікових реєстрів, використовуваних для накопичення облікової інформації (як додаток до наказу);

д) графік документообігу і перелік осіб, які мають право підпису первинних документів щодо операцій із грошовими коштами, товарно-матеріальними цінностями необоротними активами та іншим майном підприємства (як додаток до наказу). Такий графік документообігу нами розроблений для ТОВ «АСТЕРС» і наведено в Додатку Б.;

е) перелік матеріально відповідальних осіб (як додаток до наказу);

ж) порядок і строки проведення інвентаризації за кожним з активів підприємства із затвердженням складу постійно діючої інвентаризаційної комісії (до її складу повинні увійти голова комісії і мінімум три члени комісії – рекомендується включати до неї представників як бухгалтерської, так і технічних служби) (як додаток до наказу);

з) порядок ведення архіву ТОВ «АСТЕРС»;

и) перелік форм, використовуваних для складання внутрішньої оперативної бухгалтерської звітності (як додаток до наказу);

к) порядок організації обліку у філіях, представництвах та інших відокремлених підрозділах і подальшої обробки даних їх обліку для включення до фінансової звітності підприємства (якщо вони виділяються на окремий баланс, то для них повинні бути заведені окремі облікові реєстри);

л) інші організаційні моменти залежно від потреб підприємства.

По-друге, до облікової політики вносяться тільки ті положення обліку, щодо яких у НП(С)БО передбачена багатоваріантність методів і процедур.

По-третє, у наказі про облікову політику не наводяться ті положення обліку, які не використовуються в діяльності ТОВ «АСТЕРС». Наприклад, якщо фірма не займається сільським господарством і не використовує у своїй

діяльності біологічні активи, то відображати методи та процедури їх обліку в наказі про облікову політику не слід.

Наказ про облікову політику видавали тільки один раз - при створенні підприємства. Уносити до нього зміни можна тільки тоді:

- якщо змінюються статутні вимоги;
- якщо змінюються вимоги органу, що затверджує НП(С)БО (наприклад, уведення НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість», який змінив правила обліку нерухомості, переданої в операційну оренду);
- якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності (наприклад, якщо підприємство простоє і для виробничого обладнання обрано виробничий метод нарахування амортизації замість прямолінійного).

На виконання вимог Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [68] та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також, з метою дотримання підприємством єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності у ТОВ «АСТЕРС» встановлено наступні норми облікової політики.

При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій необхідно застосовувати норми відповідних Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України.

За відсутності необхідних норм у вітчизняних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку необхідно застосувати аналогічні норми системи міжнародних стандартів фінансової звітності МСБО (МСФЗ) IAS (IFRS) на підставі того, що національні стандарти не можуть суперечити міжнародним.

Установлено межу суттєвості для:

- окремих об'єктів обліку, що належать до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства – 5% підсумку всіх активів, зобов'язань та

власного капіталу підприємства відповідно;

- окремих видів доходів і витрат – 2% чистого прибутку (збитку) підприємства;

- проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів – відхилення залишкової вартості від їхньої справедливої вартості у розмірі 10% такого відхилення;

- визначення подібних активів – різниця між справедливою вартістю об'єктів обміну не повинна перевищувати 10%;

- статей фінансової звітності – 500 грн.

Установлено тривалість операційного циклу для:

- виробництва продукції та надання послуг промислового характеру – шість місяців;

- реалізації продукції – шість місяців.

У річній фінансовій звітності ТОВ «АСТЕРС» відображаються відстрочені податкові активи й відстрочені податкові зобов'язання. При перерахуванні доходів, витрат і грошових коштів, виражених в іноземній валюті, середньозважений валютний курс не застосовується.

Для визнання основних засобів, інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів, встановлення строку корисного використання об'єктів та вибору методу нарахування амортизації створена постійно діюча експертно-технічна комісія зі складу працівників фірми.

Основними засобами визнаються матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання яких перевищує один рік, а вартість перевищує 20 000 грн.

Матеріальні активи, термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року, а вартість менше 20 000 грн., вважаються малоцінними необоротними матеріальними активами.

При нарахування амортизації основних засобів застосовуються методи амортизації та ліквідаційна вартість, затверджені протоколом засідання постійно діючої експертної технічної комісії за погодженням з директором

ТОВ «АСТЕРС». Зокрема, на фірмі можуть бути установлені такі методи нарахування амортизації:

- для об'єктів основних засобів – прямолінійний, зменшення залишкової вартості чи кумулятивний методи;
- для автомобілів – прямолінійний метод;
- для малоцінних необоротних матеріальних активів – у розмірі 100 % вартості таких об'єктів у першому місяці їх використання;
- для інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, інвестиційної нерухомості – прямолінійний метод.

Амортизація в податковому обліку нараховується тим же методом, який закріплено в наказі про облікову політику (пп. 145.1.9 Податкового Кодексу України). Тому при виборі методу амортизації потрібно враховувати обмеження, передбачені в пп. 145.1.5 Податкового кодексу України.

Переоцінки проводиться по тих об'єктів основних засобів, залишкова вартість яких відрізняється від їхньої справедливої вартості на дату балансу більше, ніж на 15 %. При нарахуванні амортизації нематеріальних активів застосовується прямолінійний метод. Переоцінка проводиться за справедливою вартість на дату балансу тих нематеріальних активів, щодо яких існує активний ринок.

Первісна (переоцінена) вартість об'єкта основних засобів не підлягає збільшенню на суму індексації, проведеної в порядку, установленому податковим законодавством. Перевищення сум попередніх дооцінок об'єкта основних засобів над сумою попередніх уцінок залишкової вартості такого об'єкта включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу при вибутті такого об'єкта.

Первісна (переоцінена) вартість основного засобу збільшується на суму витрат, пов'язаних із поліпшенням і ремонтом об'єкта, визначену у встановленому податковим законодавством порядку. Суму витрат на ремонти та поліпшення, яка відповідно до податковою законодавства була визнана податковими витратами, відноситься до складу витрат періоду.

Переоцінка нематеріальних активів проводиться, якщо залишкова вартість окремого об'єкта більш, ніж на 10 % відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. Перевищення сум попередніх дооцінок об'єкта нематеріальних активів над сумою попередніх уцінок залишкової вартості такого об'єкта включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу при вибутті такого об'єкта.

Неподільний об'єкт нерухомості, більше 50 % загальної площі якого передано в операційну оренду, визначається як інвестиційна нерухомість. Порядок оцінки об'єктів інвестиційної нерухомості (за первісною або справедливою вартістю), строк корисного використання об'єктів інвестиційної нерухомості, що оцінюються за первісною вартістю а також метод визначення справедливої вартості для інвестиційної нерухомості, що оцінюється за справедливою вартістю, визначається за кожним об'єктом інвестиційної нерухомості комісією. Амортизація об'єктів інвестиційної нерухомості, що оцінюється за первісною вартістю, здійснюється за прямолінійним методом.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів вважати кожне їхнє найменування. Облік транспортно-заготівельних витрат, пов'язаних із придбанням запасів, відносити на вартість тих запасів, у зв'язку із придбанням яких вони понесені, безпосередньо при їх оприбуткуванні.

Використовуються метод ФІФО для оцінки вибуття запасів.

Величина резерву сумнівних боргів розраховується за методом класифікації дебіторської заборгованості (із застосування коефіцієнта сумнівності для кожної групи боржників).

Передбачено створення резерву забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства та виконання гарантійних зобов'язань. Величина забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства визначається як добуток фактично нарахованої працівникам заробітної плати й норми резервування, обчисленої як відношення річної планової суми на оплату

відпусток до загального річного планового фонду оплати праці.

Резервування коштів на додаткове пенсійне забезпечення, реструктуризацію, виконання зобов'язань за обтяженим контрактами тощо не провадиться.

Оцінка ступеня завершеності операцій з надання послуг (виконання робіт) здійснюється шляхом вивчення виконаної роботи, при цьому в бухгалтерському обліку доходи відображати у звітному періоді підписання акту надання послуг (виконання робіт).

Фінансові активи, придбані в результаті систематичних операцій, визнаються на дату укладення контракту. Витрати, пов'язані з декількома операціями з інструментами власного капіталу, розподіляються між цими операціями, використовуючи як базу розподілу суму операції.

Дохід від надання послуг визнається виходячи зі ступеня завершеності операції на дату балансу. Оцінка ступеня завершеності такої операції здійснюється за питомою вагою обсягу послуг, наданих на конкретну дату, у загальному обсязі послуг, які повинні бути надані згідно з договором. У такому ж порядку визначається ступінь завершеності послуг за довгостроковими контрактами (більше 1 року) для цілей застосування норм Податкового кодексу України.

Встановлено розмір добових витрат на відрядження згідно з вимогами норм Податкового кодексу України.

Контроль за організацію бухгалтерського обліку покладено на заступника директора та головного бухгалтера підприємства.

Професійні можливості розширюються завдяки активній громадянській позиції команди ТОВ «АСТЕРС» та роботі з урядовими установами, Національним банком України, Антимонопольним комітетом, Комісією з цінних паперів і фондових бірж, а також Європейською Бізнес Асоціацією, Американською торгівельною палатою, Міжнародною торговою палатою та іншими діловими організаціями, що прагнуть покращити правове середовище для ведення бізнесу в Україні.

ТОВ «АСТЕРС» відповідально ставиться до викликів, пов'язаних з глобальною зміною клімату. Саме тому для організації роботи офісу та клієнтської роботи, фірма запроваджує ініціативи, які допоможуть зменшити негативний вплив на навколишнє середовище. Фірма також консультує клієнтів з питань сталого розвитку та захисту довкілля.

Таким чином, ТОВ «АСТЕРС» є \ надійним партнером бізнесу та держави, який допомагає у виконанні щоденних задач та оптимізації внутрішніх процесів.

2.2 Організація і методика складання балансу, як основної форми фінансової звітності та шляхи їх удосконалення

За формами № 1-м і № 2-м, передбаченими НП(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» можуть звітувати лише новостворені підприємства та підприємства, які за результатами діяльності за минулий рік відповідають установленим критеріям у частині граничної середньооблікової кількості працівників і розміру валового доходу (п. 3 р. I НП(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва») [69].

Тобто діюче (не новостворене) підприємство серед року не має права почати надавати звітність за спрощеною формою. Якщо в травні 2021 року підприємством дотримано вимоги п. 2 р. I НП(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» (або навіть у 2021 році умови не дотримано, але станом на 01.01.2022 р. воно відповідає визначеним вимогам), то підприємство зможе звітувати як суб'єкт малого підприємництва лише з 01.01.2023 р. за умови, якщо весь 2022 рік воно не порушувало встановлених приписів.

Якщо ж розглядати дзеркальну ситуацію – підприємство серед року порушило правила п. 2 р. I НП(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого

підприємництва» – воно має подавати фінансову звітність за загальними формами вже в періоді втрати ознак суб'єкта малого підприємництва.

Якщо в листопаді 2022 року річний дохід від будь-якої діяльності підприємства перевищив суму, еквівалентну 10 млн євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України, до кінця 2022 року, а також весь 2023 рік, воно звітуватиме за формами, визначеними НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Опрацювавши нормативно-правове законодавство, ми узагальнили в таблиці 2.1 структуру балансу.

Таблиця 2.1 – Структура балансу ТОВ «АСТЕРС» [55, с. 12-20]

Розділи активу балансу	Зміст	Розділи пасиву балансу	Зміст
I. Необоротні активи	Ресурси, що контролюються підприємством у результаті минулих подій, використання яких призведе до економічної вигоди в майбутньому	I. Власний капітал	Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань
II. Оборотні активи		II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Заборгованість підприємства, що виникла внаслідок подій, що відбулися, і погашення яких, як очікується, спричинить зменшення ресурсів підприємства, які містять в собі економічні вигоди
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		III. Поточні зобов'язання і забезпечення	
		IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	

Баланс (форма № 1-м) стандартно складається з 2-х частин: активу та пасиву. У графі 1 визначено найменування статей, у графі 2 – їх код, у графі 3 відображають показники відповідної статті на початок звітного року. Їх беруть із річного минулорічного балансу.

Тож, під час складання проміжного квартального балансу показники цього рядка протягом року не змінюються. До графі 4 записують дані станом

на кінець звітної періоду (залежно від періоду складання). У разі складання квартальної звітності показники наводять наростаючим підсумком із початку звітної року.

Розглянемо як заповнюються статті балансу ТОВ «АСТЕРС».

До розділу I активу балансу «Необоротні активи» входять наступні рядки.

У р. 1000 «Нематеріальні активи» відображають різницю рядків 1001 та 1002. У р. 1001 «Первісна вартість (нематеріальних активів)» зазначають первісну (переоцінену) вартість об'єктів нематеріальних активів. У р. 1002 «Накопичена амортизація (нематеріальних активів)» відображають суму амортизації (її наводять у дужках).

У рядку 1005 «Незавершені капітальні інвестиції» зазначають вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій у необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у т. ч. необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, й устаткування для монтажу).

У складі рядка 1005, окрім незавершених капітальних інвестицій у необоротні матеріальні активи, потрапляють у т. ч. незавершені капітальні інвестиції в необоротні нематеріальні активи. Адже, незважаючи на те що про них не йдеться в п. 2.2 НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [69], рядок 1005 найкраще підходить для таких незавершених капітальних інвестицій. Це впливає як із п. 1 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», так і з Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [63], згідно з якою на субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» обліковують витрати підприємства на придбання (створення) нематеріальних активів. Витрати на придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів також необхідно показувати у цьому

рядку. Так, станом на 31 грудня 2022 р. у ТОВ «АСТЕРС» обліковуються незавершені капітальні інвестиції на суму 86,9 тис. грн.

У р. 1010 «Основні засоби» відображають різницю рядків 1011 та 1012, плюс сума вартості інвестиційної нерухомості, яку обліковують за справедливою вартістю.

У р. 1011 «Первісна вартість (основних засобів)» зазначають первісну (переоцінену) вартість об'єктів основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, а також вартість інвестиційної нерухомості, якщо її справедливу вартість не можна достовірно визначити (п. 16 НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»).

У рядку 1011 не зазначають первісної вартості інвестиційної нерухомості (субрахунок 100), яка обліковується за справедливою вартістю. У такому випадку справедлива вартість потрапляє відразу до рядка 1010 (п. 16 НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»). У р. 1012 «Знос (основних засобів)» відображають суму зносу (її наводять у дужках).

Державні (казенні) та комунальні підприємства у статті «Основні засоби» відображають вартість майна, отриманого на праві господарського відання чи праві оперативного управління (п. 2.3 НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність») [69].

Станом на 31.12.2022 р. у статті балансу «Основні засоби» у ТОВ «АСТЕРС» наводяться окремо: первісна вартість (2 096,4 тис. грн.), сума нарахованого зносу (635,2 тис. грн.) і залишкова вартість основних засобів (1 461,3 тис. грн.). До підсумку балансу основні засоби включаються за залишковою вартістю тобто 1 461,3 тис. грн.

У р. 1020 «Довгострокові біологічні активи» зазначають вартість довгострокових біологічних активів, облік яких ведеться згідно з НП(С)БО 30 «Біологічні активи». У цій статті наводиться справедлива вартість довгострокових біологічних активів. У разі якщо відповідно до НП(С)БО 30 «Біологічні активи» довгострокові біологічні активи обліковуються за первісною вартістю, у цій статті наводиться їх залишкова вартість, яка

включається до підсумку балансу.

У р. 1030 «Довгострокові фінансові інвестиції» відображають вартість фінансових інвестицій на період понад рік, а також решти фінансових інвестицій, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який час.

У р. 1090 «Інші необоротні активи» зазначають вартість інших необоротних активів, які не можуть бути включені до згаданих вище статей розділу «Необоротні активи».

Під час переходу підприємств на застосування цього НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» до такої статті на початок звітного року також включаються дані, наведені у статті «Відстрочені податкові активи» (рядок 1045) Балансу (звіту про фінансовий стан) (форма № 1) на кінець попереднього року.

У рядку 1095 «Усього за розділом I» відображають суму рядків 1005, 1010, 1020, 1030, 1090. Загальна вартість необоротних активів у ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. становить 1 548,2 тис. грн.

До розділу II активу балансу «Оборотні активи» входять наступні рядки.

У рядку 1100 «Запаси» зазначають вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектувальних виробів, запасних частин, тари (крім інвентарної), будівельних матеріалів й інших матеріалів, призначених для використання під час нормального операційного циклу [6, с. 213]. У цій статті також наводяться витрати на незавершене виробництво й незавершені роботи (послуги), валова заборгованість замовників за будівельними контрактами. Так, у ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. обліковуються виробничі запаси на суму 2 159,2 тис. грн.,

У рядку 1103 «у тому числі готова продукція» відображають готову продукцію, у якій наводиться собівартість виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками та відповідають технічним умовам і

стандартам, сільськогосподарська продукція в оцінці, визначеній відповідно до НП(С)БО 30 «Біологічні активи», а також наводиться купівельна вартість товарів, придбаних підприємствами для подальшого продажу. У ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. обліковується готова продукція на суму 1 865,9 тис. грн.

У рядку 1110 «Поточні біологічні активи» зазначають вартість поточних біологічних активів тваринництва (дорослі тварини на відгодівлі та в нагулі, птиця, звірі, кролі, дорослі тварини, вибракувані з основного стада для реалізації, молодняк тварин на вирощуванні та відгодівлі), а також рослинництва (зернові, технічні, овочеві й інші культури), облік яких ведеться відповідно до НП(С)БО 30 «Біологічні активи».

У рядку 1125 «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» відображають заборгованість покупців або замовників за реалізовану їм продукцію, товари, роботи чи послуги, включаючи забезпечену вексями заборгованість, скориговану на резерв сумнівних боргів.

Величина резерву сумнівних боргів визначається за одним із методів:

- застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- застосування коефіцієнта сумнівності (п. 8 НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»).

Виключення безнадійної дебіторської заборгованості з активів здійснюється з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується з активів на інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів (п. 11 НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»). У ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. обліковується дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги на суму 1 090,0 тис. грн.

У рядку 1135 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» зазначають визнану дебіторську заборгованість казначейських,

фінансових і податкових органів, державних цільових фондів, зокрема за розрахунками з тимчасової непрацездатності [87, с. 311]. У ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. обліковується дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом на суму 107,5 тис. грн.

У рядку 1136 «у тому числі з податку на прибуток» відображають дебіторську заборгованість із податку на прибуток. У ТОВ «АСТЕРС» станом на 31 грудня 2022 р. обліковується дебіторська заборгованість з податку на прибуток на суму 0,1 тис. грн.

У рядку 1155 «Інша поточна дебіторська заборгованість» відображають заборгованість дебіторів, яка не включена до інших статей дебіторської заборгованості, скоригована на резерв сумнівних боргів (нетто), і яка відображається у складі оборотних активів. У ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. обліковується інша поточна дебіторська заборгованість на суму 260,1 тис. грн.

У рядку 1160 «Поточні фінансові інвестиції» зазначають фінансові інвестиції на строк, що не перевищує року, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (окрім інвестицій, що є еквівалентами грошових коштів).

У рядку 1165 «Кошти та їх еквіваленти» відображають готівку в касі підприємства, гроші на поточних й інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей. У цій статті наводяться кошти в національній або іноземних валютах. Кошти, які не можна використати для операцій протягом року, починаючи з дати балансу, або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, виключаються зі складу оборотних активів і відображаються як необоротні активи [7, с. 111]. На досліджуваному підприємстві, ТОВ «АСТЕРС», станом на 31.12.2022 р., кошти та їх еквіваленти складають 365,6 тис. грн.

Електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх

випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. Водночас із метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу лише їх емітентами.

У рядку 1170 «Витрати майбутніх періодів» зазначають витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів. Витрати майбутніх періодів у ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. складають 0,3 тис. грн.

У рядку 1190 «Інші оборотні активи» відображають суми оборотних активів, які не включені до згаданих вище статей розділу «Оборотні активи». У цій статті наводяться, зокрема, вартість грошових документів і сальдо субрахунку 643 «Податкові зобов'язання» [86, с. 220]. На досліджуваному підприємстві, ТОВ «АСТЕРС», станом на 31 грудня 2022 р., інші оборотні активи складають 58,9 тис. грн.

У рядку 1195 «Усього за розділом II» зазначають суму рядків 1100, 1110, 1125, 1135, 1160, 1165, 1170, 1190. Загальна вартість оборотних активів у ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. становить 4 041,7 тис. грн.

До розділу III активу балансу «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» відноситься рядок 1200 «Необоротні активи та групи вибуття», у якому відображають вартість необоротних активів і груп вибуття, які утримуються для продажу, що визначається відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

У рядку 1300 «Баланс» зазначають суму рядків 1095, 1195, 1200. Загальна сума активів у ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. становить 5 589,9 тис. грн., яка складається з необоротних активів у сумі 1 548,2 тис. грн. та оборотних активів 4 041,7 тис. грн.

До розділу I пасиву балансу «Власний капітал» відносять рядки.

У рядку 1400 «Зареєстрований (пайовий) капітал» відображають зафіксовану в установчих документах сума статутного капіталу підприємства з урахуванням суми внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу.

Підприємства, для яких не передбачена фіксована сума статутного капіталу, відображають у цій статті суму фактичного внеску власників до статутного капіталу підприємства. У цій статті також наводяться сума пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок та інших організацій, внески засновників підприємства понад статутний капітал [12, с. 51]. ТОВ «АСТЕРС» станом на 31 грудня 2022 року має зареєстрований (пайовий) капітал у сумі 150,0 тис грн.

У рядку 1410 «Додатковий капітал» зазначають: суму дооцінки необоротних активів; вартість безоплатно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб необоротних активів; інші види додаткового капіталу; сума пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок й інших організацій; внески засновників підприємства понад статутний капітал.

У рядку 1415 «Резервний капітал» відображають суму резервів, створених відповідно до законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.

У рядку 1420 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» зазначають суму нерозподіленого прибутку чи непокритого збитку. Суму непокритого збитку наводять у дужках і вираховують під час визначення підсумку власного капіталу. ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. має нерозподілений прибуток у сумі 360,7 тис грн.

У першому місяці року переходу на застосування НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» сальдо рахунків 17 «Відстрочені податкові активи» і 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» підлягає згортанню взаємною кореспонденцією цих рахунків із відображенням різниці на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

У рядку 1425 «Неоплачений капітал» відображають суму заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Суми за цією статтею вираховуються під час визначення підсумку власного капіталу (наводиться в дужках).

Господарські товариства у цій статті також відображають вилучений капітал, тобто фактичну собівартість часток, викуплених у своїх учасників. Державні (казенні) та комунальні підприємства – передання майна відповідно до Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки та господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 19.12.2006 р. № 1213.

У рядку 1495 «Усього за розділом І» зазначають суму рядків 1400, 1410, 1415 (+/-) 1420 (-) 1425. Загальна вартість власного капіталу у ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. становить 510,8 тис. грн.

До розділу II пасиву балансу «Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення» входить рядок 1595 «Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення», у якому зазначають суму заборгованості підприємства банкам за отримані від них кредити, яка не є поточним зобов'язанням; суму довгострокової заборгованості підприємства за зобов'язаннями щодо залучення позикових коштів (окрім кредитів банків), на які нараховуються відсотки, та за іншими довгостроковими зобов'язаннями.

У цьому розділі відображається сума залишку коштів цільового фінансування та цільових надходжень, які отримані з бюджету й інших джерел, у т.ч. коштів, вивільнених від оподаткування у зв'язку з наданням пільг із податку на прибуток підприємств, а також суми забезпечення для відшкодування наступних витрат і платежів (на виплату відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо) [84, с. 101].

До розділу III пасиву балансу «Поточні зобов'язання» відносять рядки.

У рядку 1600 «Короткострокові кредити банків» відображають суму поточних зобов'язань підприємства перед банками щодо отриманих від них короткострокових позик. Зобов'язання за кредитами банків наводяться в балансі з урахуванням належної на кінець звітного періоду до сплати суми процентів за їх користування.

У рядку 1610 «Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями» зазначають суми зобов'язань, що утворилися як довгострокові, але з дати балансу підлягають погашенню протягом 12 місяців.

У рядку 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» відображають суму заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги, включаючи заборгованість, забезпечену векселями; суму заборгованості постачальникам за невідфактуровані постачання й розрахунки з надлишку товарно-матеріальних цінностей, який установлено під час їх приймання [13, с. 223]. ТОВ «АСТЕРС» станом на 31 грудня 2022 р. має поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги у сумі 2 619,8 тис грн.

У рядку 1620 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» зазначають заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи суму податку з працівників підприємства. ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. має поточну кредиторську заборгованість за розрахунками з бюджетом у сумі 360,7 тис грн.

У рядку 1621 «у тому числі з податку на прибуток» відображають окремо поточну кредиторську заборгованість із податку на прибуток. Рядок 1621 не бере участі в розрахунку підсумкової суми по р. III.

У рядку 1625 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування» зазначають заборгованість перед фондами загальнообов'язкового державного соціального, індивідуального страхування та страхування майна. ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. має поточну кредиторську заборгованість за розрахунками зі страхування у сумі

9,2 тис грн.

У рядку 1630 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці» зазначають заборгованість за нарахованою, але не виплаченою, а також депонованою зарплатою. ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. має поточну кредиторську заборгованість за розрахунками з оплати праці у сумі 27,6 тис грн. Заборгованість працівників перед підприємством за операціями з оплати праці наводиться в статті «Інша поточна дебіторська заборгованість» (рядок 1155).

До рядка 1665 «Доходи майбутніх періодів» уключають доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, що належать до майбутніх звітних періодів, зокрема: доходи у вигляді отриманих авансових платежів за здані в оренду основні засоби та інші необоротні активи; передплата газет, журналів, періодичних і довідкових видань; виручка від продажу квитків транспортних і театральньо-видовищних підприємств; отримана абонентна плата за користування засобами зв'язку тощо [83, с. 329].

У рядку 1690 «Інші поточні зобов'язання» відображають суми зобов'язань, які не включені до інших статей, наведених у розділі «Поточна кредиторська заборгованість», зокрема: заборгованість за одержаними авансами, заборгованість засновникам у зв'язку з розподілом прибутку, заборгованість пов'язаним сторонам, сальдо субрахунку 644 «Податковий кредит», сума валової заборгованості замовникам за будівельними контрактами. ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. має інші поточні зобов'язання у сумі 2 417,0 тис грн.

У рядку 1695 «Усього за розділом III» зазначають суму рядків 1600, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1665, 1690. Загальна вартість поточних зобов'язань у ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. становить 5 079,1 тис. грн.

До розділу IV пасиву балансу «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття» входить рядок

1700 «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття», у якому відображають зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, які утримуються для продажу, що визначаються відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

У рядку 1900 «Баланс» зазначають суму рядків 1495, 1595, 1695, 1700. Загальна сума пасивів у ТОВ «АСТЕРС» станом на 31.12.2022 р. становить 5 589,9 тис. грн., яка складається з власного капіталу у сумі 510,8 тис. грн. та поточних зобов'язань у сумі 5 079,1 тис. грн.

2.3. Організація і методика підготовки звіту про фінансові результати фінансової звітності та шляхи їх удосконалення

Фінансовий результат – кінцевий результат діяльності підприємства, виражений у вигляді прибутку (суми, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати) або збитку (перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати).

Згідно з Господарським кодексом України, прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань [14, с. 213].

Звіт про фінансові результати надає інформацію про доходи, отримані підприємством і понесені (нараховані) ним витрати у результаті усіх видів фінансово-господарської діяльності. Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.

При складанні Звіту про фінансові результати необхідно використовувати обороти за рахунками 7, 8 і 9 класів Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Форму, зміст і правила складання звіту суб'єкта малого підприємництва встановлює НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [69]. Відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» за формами № 1-м і № 2-м звітують:

а) суб'єкти малого підприємництва. До них потрапляють ті підприємства, які виконують вимоги ч. 3 ст. 55 Господарського кодексу України, зокрема:

1) середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб;

2) річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суми, еквівалентної 10 млн євро, визначеної за середньорічним курсом Національного банку України [26];

б) представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ, до них належать установи чи особи, які представляють інтереси іноземного суб'єкта господарювання в Україні та мають на це належним чином оформлені відповідні повноваження.

Підприємства, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності, не складають звітності за НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» (п. 2 р. I НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність») [69].

У балансі та звіті про фінансові результати суб'єкти малого підприємництва наводять показники в тисячах гривень з одним десятковим знаком після коми (п. 1 НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»). У Звіті про фінансові результати подають інформацію про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період (п. 3 р. II

НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»).

У Звіті про фінансові результати показники про витрати і збитки, а також про податок на прибуток відображають у формі № 2-м у дужках (п. 3 р. II НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»). У графі 4 Звіту про фінансові результати наводять дані за аналогічний період минулого року (п. 6 р. I НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність») [69].

Для звітування за формами № 1-м і № 2-м не передбачено спеціальних строків, тому слід керуватися загальними правилами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [68] та Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок подання фінансової звітності» [67]. Так, звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік.

Проміжна фінансова звітність складається за результатами першого кварталу, першого півріччя, дев'яти місяців. Крім того, відповідно до облікової політики підприємства, фінансова звітність може складатися за інші періоди (ст. 13 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні») [68].

Проміжна фінансова звітність (I квартал, перше півріччя, дев'ять місяців), крім консолідованої, подається підприємствами до органів, зазначених у п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок подання фінансової звітності» (крім органів Казначейства), не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річна – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року (п. 5 Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок подання фінансової звітності») [67].

Згідно з п. 10 Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок подання фінансової звітності», у разі коли дата подання звітності припадає на неробочий день, строк подання переносять на перший робочий день після вихідного.

Платники податку на прибуток разом із відповідною податковою декларацією подають фінансову звітність у порядку, передбаченому для подання податкової декларації (п. 46.2 Податкового кодексу України) [64].

Водночас така фінансова звітність є додатком до податкової декларації з податку на прибуток (звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації) та її невід'ємною частиною. А це означає, що за відсутності фінансової звітності податкова декларація може бути не прийнята.

Метою складання звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період. Форма № 2-м «Звіту про фінансові результати» передбачає такі показники фінансових результатів: чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток (збиток) (рисунок 2.1).

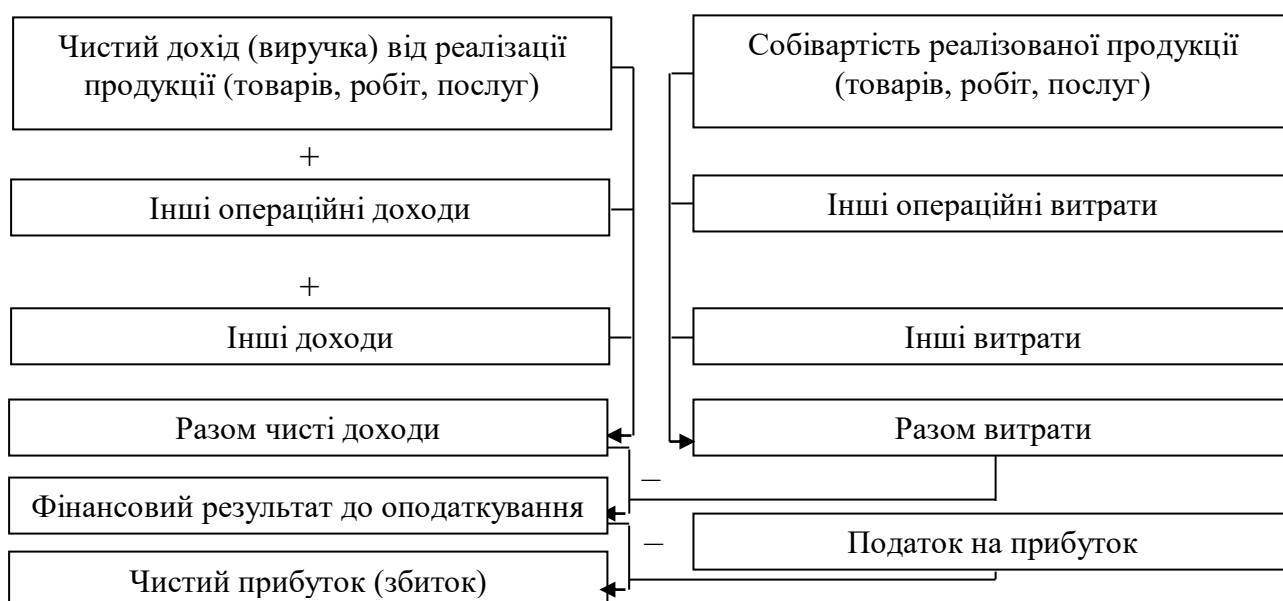

Рисунок 2.1 – Схема формування фінансового результату відповідно до форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» [15, с. 22-23]

У рядку 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображають дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг без непрямих податків і зборів та інших вирахувань із доходу (наданих

знижок; вартості повернених раніше проданих товарів; непрямих податків (ПДВ, акцизного податку); інших податків і зборів, що сплачуються з обороту; доходів, які за договорами належать комітентам). Якщо підприємство використовує загальний план рахунків, то це інформація із оборотів за: дебетом 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів», 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» мінус оборот за кредитом 704 «Вирахування з доходу», а якщо спрощений план рахунків – оборот за дебетом 70 «Доходи від реалізації» мінус оборот за кредитом 704 «Вирахування з доходу». У ТОВ «АСТЕРС» чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2022 р. становить 8 372,7 тис. грн.

У рядку 2120 «Інші операційні доходи» зазначають суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів (якщо оренда не є основним видом діяльності); дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів (окрім фінансових інвестицій); дохід від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття тощо. Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та дохід від зміни вартості поточних біологічних активів також наводять у цій статті. Якщо підприємство використовує загальний план рахунків, то це інформація із оборотів за: дебетом 71 «Інший операційний дохід», а якщо спрощений план рахунків – оборот за дебетом 74 «Інші доходи» (у частині інших операційних доходів). У ТОВ «АСТЕРС» у 2022 р. інші операційні доходи становлять 3,9 тис. грн.

У рядку 2240 «Інші доходи» відображають доходи у вигляді дивідендів, відсотків, доходів від участі в капіталі й інші доходи, отримані від фінансових інвестицій; доходи від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць; інші доходи, які виникають у процесі діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства. Якщо підприємство використовує загальний план рахунків, то це інформація із

оборотів за: дебетом 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи», а якщо спрощений план рахунків – оборот за дебетом 74 «Інші доходи» (у частині інших доходів). У ТОВ «АСТЕРС» у 2022 р. інші доходи становлять 3,1 тис. грн.

У рядку 2280 «Разом доходи» зазначають суму рядків 2000 + 2120 + 2240. Загальна сума доходів у ТОВ «АСТЕРС» у 2022 р. становить 8 379,7 тис. грн.

У рядку 2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» показується виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів, визначена відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати». Тут же зазначають нерозподілені постійні загальновиробничі витрати, що входять до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) [82, с. 214]. Якщо підприємство використовує загальний план рахунків, то це інформація із оборотів за: кредитом 901 «Собівартість реалізованої готової продукції», 902 «Собівартість реалізованих товарів», 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг», а якщо спрощений план рахунків – оборот за кредитом 90 «Собівартість реалізації». У ТОВ «АСТЕРС» собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2022 році становить 6 939,9 тис. грн.

У рядку 2180 «Інші операційні витрати» наводяться адміністративні витрати, витрати на збут, а також собівартість реалізованих оборотних активів (окрім готової продукції, товарів і фінансових інвестицій); собівартість реалізованих необоротних активів, утримуваних для продажу, і груп вибуття; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і сума списаних безнадійних боргів; втрати від знецінення виробничих запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення відшкодування наступних операційних витрат; інші витрати, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства. У цій статті також відображається належна до сплати за звітний період відповідно до законодавства сума податків і зборів. Якщо підприємство

використовує загальний план рахунків, то це інформація із оборотів за: кредитом 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності», а якщо спрощений план рахунків – оборот за кредитом 96 «Інші витрати» (відповідні субрахунки) [18, с. 85-95]. У ТОВ «АСТЕРС» інші операційні витрати у 2022 р. становить 1 286,3 тис. грн.

У рядку 2270 «Інші витрати» відображаються: витрати на сплату процентів й інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями; втрати від участі в капіталі; собівартість реалізації фінансових інвестицій; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; інші витрати, які виникають у процесі діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства. Якщо підприємство використовує загальний план рахунків, то це інформація із оборотів за: кредитом 95 «Фінансові витрати», 96 «Втрати від участі в капіталі», 97 «Інші витрати», а якщо спрощений план рахунків – оборот за кредитом 96 «Інші витрати» (інші звичайні витрати, крім операційних). У рядку 2285 «Разом витрати» відображають загальну суму витрат підприємства, зазначають суму рядків 2050 + 2180 + 2270. Загальна сума витрат у ТОВ «АСТЕРС» у 2022 р. становить 8 226,2 тис. грн.

У рядку 2290 «Фінансовий результат до оподаткування» відображають різницю між чистими доходами та витратами підприємства. У ТОВ «АСТЕРС» фінансовий результат до оподаткування у 2022 р. становить 153,6 тис. грн. Дані в рядку 2290 указують у дужках, якщо фінансовий результат до оподаткування – збиток (різниця рядків 2280 – 2285). У рядку 2300 «Податок на прибуток» зазначають суму податку на прибуток, яка визначається в розмірі податку на прибуток за звітний період відповідно до Податкового кодексу України. Платники єдиного податку цей рядок не заповнюють. Якщо підприємство використовує загальний план рахунків, то це інформація із оборотів за операціями за: дебетом 98 «Податок на прибуток», кредит 64 «Податок на прибуток», а якщо спрощений план рахунків – оборот за операціями за: дебетом 96 «Інші витрати» (у частині

обліку податку на прибуток), кредит 64 «Податок на прибуток». У рядку 2350 «Чистий прибуток (збиток)» відображають чистий прибуток або чистий збиток – різниця між сумою фінансового результату до оподаткування та сумою витрат із податку на прибуток (різниця рядків 2290 – 2300). У ТОВ «АСТЕРС» чистий прибуток у 2022 р. становить 153,6 тис. грн.

На підставі вищенаведеної інформації, можна зробити висновок, що звіт про фінансові результати призначений для відображення, визнаних у бухгалтерському обліку, доходів і витрат та визначення фінансових результатів підприємства за звітний період.

Інформація, наведена у даній формі фінансової звітності, з одного боку, надає можливість оцінити ділову активність та фінансову привабливість підприємства, а з іншого – дозволяє розрахувати показники, що використовуються при прогнозуванні майбутньої діяльності підприємства.

У звіті про фінансові результати розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки підприємства за звітний період.

Звіт про фінансові результати – це звіт про доходи, витрати і фінансові результати підприємства.

Звіт подається у складі річної й квартальної звітності, а інформація у ньому про визнані доходи і витрати розкривається наростаючим підсумком з початку звітного року (за відповідний звітний й попередній період).

Звіт про фінансові результати є складовою частиною квартальної і річної фінансової звітності підприємств.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАТИВНОСТІ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ «АСТЕРС»

3.1 Загальна оцінка динаміки і структури майна підприємства та джерел його формування

Для вивчення фінансового стану підприємства необхідна інформація про економічні ресурси, що ним контролюються, його фінансову структуру, ліквідність та платоспроможність, а також здатність адаптуватися до змін середовища, в якому воно функціонує.

Інформація стосовно економічних ресурсів, контрольованих підприємством і здатності його в минулому змінювати ці ресурси є корисною для визначення спроможності підприємства генерувати грошові кошти та їх еквіваленти у майбутньому [3, с. 214].

Інформація щодо структури капіталу є корисною при прогнозуванні майбутніх потреб у позиках, при визначенні розподілу майбутніх прибутків та потоків грошових коштів серед власників підприємства, а також при визначенні ймовірності залучення фінансів у майбутньому.

Аналіз фінансового стану підприємства в умовах конкуренції і ринкової нестабільності проводиться з метою розроблення гнучкої стратегії і тактики господарської поведінки, спрямованої на зміцнення його становища в ринковому середовищі. Це досягається визначенням та дотриманням підприємством оптимальних параметрів господарської діяльності, які дозволяють йому зберегти своє місце в системі конкурентної рівноваги, виконати статутні завдання й отримати максимально можливий у цих умовах прибуток на вкладений капітал.

У загальному вигляді фінансовий стан можна визначити як здатність

підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю підприємства фінансовими ресурсами, раціональністю їх розміщення та ефективністю використання у процесі розширеного відтворення, а також станом його фінансових взаємовідносин і здатністю відповідати за своїми зобов'язаннями.

Майно – це ті ресурси, якими володіє, розпоряджається і користується підприємство. У складі майна виділяють необоротні і оборотні активи. Майно підприємства може бути використане у внутрішньому обороті або поза його межами, тобто іммобілізованим в дебіторську заборгованість, вкладеним в цінні папери або залученим в оборот інших підприємств у вигляді інвестицій [77, с. 73].

Для оцінки фінансового стану використовують систему показників, які розраховують на певну дату або за відповідний період на основі звітності підприємств та інших джерел інформації.

В процесі аналізу майна ТОВ «АСТЕРС» використаємо прийоми горизонтального і вертикального аналізу. При цьому показники активів балансу об'єднаємо у три групи:

- показники структури;
- показники динаміки;
- показники структурної динаміки.

Кожна з цих груп містить свою систему показників, які використовуються в аналізі. Фінансовий стан підприємства є наслідком взаємодії всіх елементів системи його фінансових відносин і визначається всією сукупністю виробничо-господарських чинників.

У процесі аналізу фінансового стану вивчають фактори, які впливають на нього, виявляють напрями його зміцнення. За результатами аналізу фінансовий стан може бути оцінений як стійкий, нестійкий або кризовий [85, с. 111].

Фінансовий стан підприємства вважається стійким за наявності таких основних умов:

а) власний капітал є в обсязі, не меншому від його потреби, й використовується за призначенням;

б) достатньою є сума власного капіталу в матеріальних оборотних активах і насамперед в оплаті товарів;

в) розрахунки за зобов'язаннями перед банками, бюджетом, поставальниками, іншими кредиторами здійснюються своєчасно і без перебоїв.

Якщо ці умови в комплексі не дотримуються, підприємство має або буде мати в найближчому майбутньому фінансові труднощі, а його фінансовий стан нестійкий [4, с. 65].

Кризовим фінансовий стан підприємства вважається тоді, коли воно має критичну неплатоспроможність, яка є ознакою потенційного банкрутства. На попередження таких ситуацій і їх усунення в процесі фінансового менеджменту спрямований внутрішній аналіз фінансового стану підприємств. У цьому полягає його роль і основне призначення.

Зовнішній аналіз фінансового стану має важливе значення для підприємства не тільки як інструмент для потенційних партнерів, але й для власної оцінки, що здійснюється з погляду зовнішніх користувачів фінансової звітності. Підприємству важливо, за якими показниками будуть оцінювати його фінансовий стан можливі партнери, акціонери, кредитори.

Зовнішній аналіз фінансового стану ґрунтується тільки на даних оприлюдненої фінансової звітності, тоді як внутрішній аналіз, крім звітності, широко використовує облікову інформацію, а також показники фінансового плану підприємства, які мають індикативний характер. Вони служать для аналізу і розроблення гнучкої стратегії і тактики фінансового менеджменту з метою виконання намічених завдань розвитку підприємства та зміцнення його фінансового стану.

Єдність методичної основи внутрішнього і зовнішнього аналізу забезпечує відповідність внутрішніх і зовнішніх оцінок фінансового стану.

Як зовнішній, так і внутрішній аналіз покликані дати оцінку рівня стійкості фінансового стану підприємства і її зовнішнього прояву –

платоспроможності. Крім цього, внутрішній аналіз має ще й свої завдання. Поглиблюючи аналіз на основі облікових даних і показників фінансового плану, він вивчає коло факторів, під впливом яких складається конкретна фінансова ситуація.

Вивчення факторів фінансової стійкості підприємства зумовлює необхідність внутрішнього аналізу стану й інтенсивності використання оборотних активів і передусім товарних запасів, джерел їх фінансування, формування й використання капіталу та резервів, доходів і фінансових результатів. Уточнення оцінки ліквідності балансу потребує внутрішнього аналізу стану дебіторської й кредиторської заборгованості, оперативного аналізу платоспроможності.

Загальна оцінка фінансового стану підприємства проводиться за допомогою «читання» балансу (звіту про фінансовий стан). Під «читанням» балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства розуміють попереднє загальне ознайомлення з підсумками роботи підприємства та його фінансовим станом [81].

Аналіз майна підприємства має важливе значення, оскільки від його величини та структури залежать обсяги діяльності, соціально-економічний розвиток господарюючого суб'єкту, рівень платоспроможності, ліквідності та фінансова сталість. Аналіз структури, динаміки та структурної динаміки майна ТОВ «АСТЕРС» представлено в таблиці 3.1.

Розрахунки свідчать, що ТОВ «АСТЕРС» станом на кінець 2022 року має загальну вартість майна в розмірі 5 589,9 тис. грн. За останні два роки спостерігаємо збільшення на 2 329,1 тис. грн. відносно 2020 року та на 373,2 тис. грн. порівняно з 2021 роком.

На кінець періоду, що аналізується 72,3 % загальної вартості майна займають оборотні активи. У структурі оборотних активів найбільшу частку займають запаси, при чому спостерігається динаміка щодо збільшення їх частки у порівнянні з 2021 р. У 2020 році питома вага дебіторської заборгованості склала 41,4 %. Це негативно впливає на ефективність

використання оборотних активів.

Таблиця 3.1 – Динаміка структури активів ТОВ «АСТЕРС» за 2020-2022 рр.

Показники	На кінець 2020 р.		На кінець 2021 р.		На кінець 2022 р.		Відхилення 2022 року (+,-)			
	сума, тис. грн.	Питома вага, %	сума, тис. грн.	Питома вага, %	сума, тис. грн.	Питома вага, %	від 2020 р.		від 2021 р.	
							сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
Усього активів	3260,8	100	5216,7	100	5589,9	100	2329,1	0,0	373,2	0,0
Необоротні активи	537,1	16,5	1775,8	34,0	1548,2	27,7	1011,1	11,2	-227,6	-6,3
Оборотні активи	2723,7	83,5	3440,9	66,0	4041,7	72,3	1318,0	-11,2	600,8	6,3
Запаси	1349,0	41,4	1997,0	38,3	2159,2	38,6	810,2	-2,7	162,2	0,3
Кошти у розрахунках	599,3	18,2	770,7	14,7	1516,5	27,1	917,3	8,8	745,9	12,4
Грошові кошти та їх еквіваленти	774,9	23,8	671,6	12,9	365,6	6,5	-409,3	-17,2	-306	-6,3
Витрати майбутніх періодів	0,5	0,1	1,6	0,1	0,3	0,1	-0,2	0,0	-1,3	0,0

На рисунку 3.1. наведено динаміку вартості майна ТОВ «АСТЕРС», вартість необоротних та оборотних активів за 2020-2022 роки. Як бачимо, загальна тенденція до зростання майна здійснюється лише через зростання оборотних активів на 1 318 тис. грн. у 2020 р. та на 1 318,0 тис. грн. у 2021 р.

Так, якщо у 2020 році частка запасів складала 41,4 %, то у 2021 році – 38,3 %, а у 2022 році вже 38,6 %. Але без проведення глибокого дослідження неможливо робити висновок про те, що зменшення частки запасів у структурі оборотних коштів є позитивним чи негативним явищем. Причини і наслідки такої тенденції різноманітні. Так, зменшення частки виробничих запасів може означати їх свідоме використання у зв'язку з безперервним виробництвом; розширенням виробництва [21, с. 58-68].

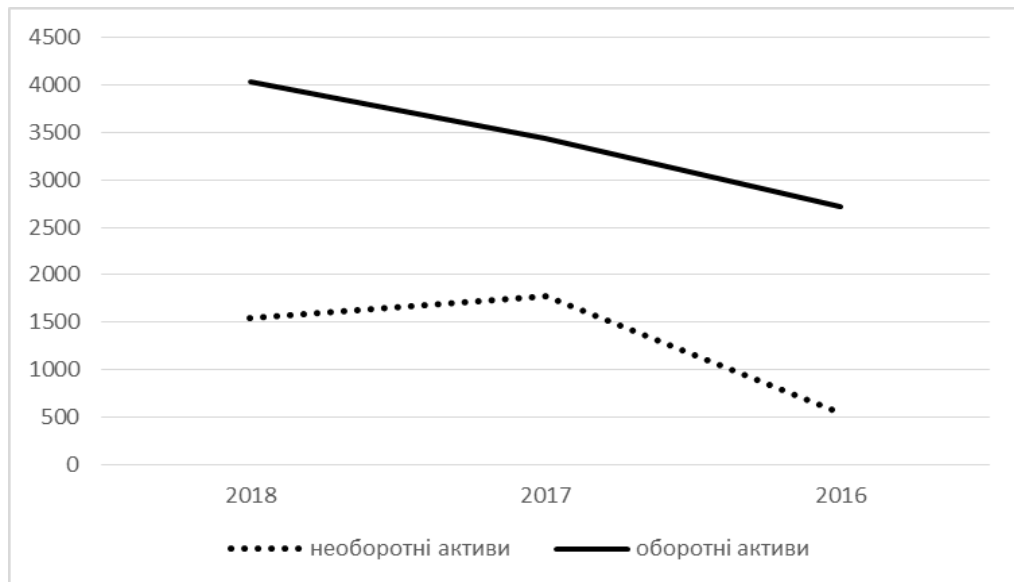

Рисунок 3.1 – Динаміка необоротних і оборотних активів
ТОВ «АСТЕРС» за 2020-2022 рр.

У структурі оборотних активів ТОВ «АСТЕРС» (їх частка протягом аналізованого періоду зменшилась з 83,5 % до 72,3 % від валюти балансу) зміни відбулися переважно за рахунок зменшення суми запасів (рисунок 3.2).

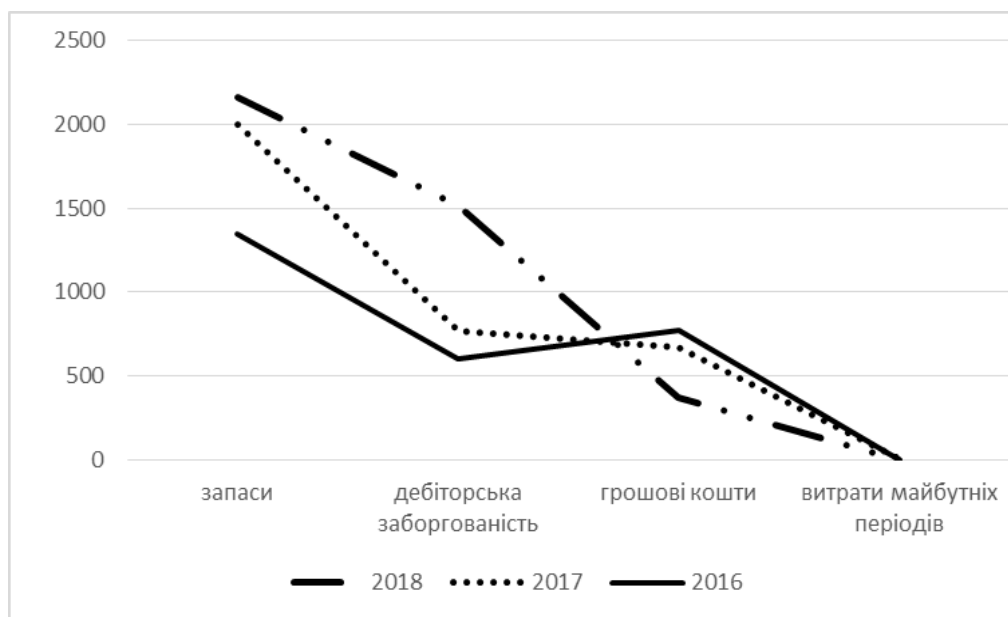

Рисунок 3.2 – Динаміка оборотних активів ТОВ «АСТЕРС» за 2020-2022 рр.

У той же час спостерігаємо зростання суми дебіторської заборгованості з 599,3 тис. грн. в 2020 році до 1 516,5 тис. грн. в 2022 році, при зростанні суми дебіторської заборгованості за аналізований період на 745,9 тис. грн., їх частка в структурі також збільшилась на 0,3 %.

Низькою у загальній вартості майна підприємства залишається питома вага високоліквідних активів – грошових коштів та їх еквівалентів, їх частка протягом аналізованого періоду, який розглядається, зменшилась і на кінець 2022 року становить 365,6 тис. грн., що в структурі балансу займає лише 6,5 %.

Причини змін фінансових ресурсів, авансованих на покриття певного виду активів можемо встановити при аналізі змін, що відбулися у складі джерел їх покриття [73, с. 157]. З цією метою проаналізуємо дані таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Динаміка структури капіталу ТОВ «АСТЕРС» за 2020-2022 рр.

Статті балансу	Роки						Відхилення (+/-) 2022 року від			
	2020		2021		2022		2020		2021	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
Пасив, разом	3260,8	0,0	5216,7	0,0	5589,9	0,0	2329,1	0,0	373,2	0,0
Власний капітал	1144,1	35,1	384,4	7,4	510,8	9,1	-633,3	-25,9	126,4	1,8
Статутний капітал	0,0	0,0	150,0	2,9	150,0	2,7	150	2,7	0	-0,2
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	1144,1	35,1	234,4	4,5	360,7	6,5	-783,4	-28,6	126,3	2,0
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0	0,0
Поточні зобов'язання	2116,7	64,9	4832,3	92,6	5079,1	90,9	2962,4	25,9	246,8	-1,8
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1791,1	54,9	2549,5	48,9	2619,8	46,9	828,7	-8,1	70,3	-2,0
Інші поточні зобов'язання	325,6	10,0	2282,8	43,8	2459,3	44,0	2133,7	34,0	176,5	0,2

Підприємство станом на кінець 2022 року має загальну суму капіталу 510,8 тис. грн. За останні роки спостерігаємо його зменшення на 633,3 тис. грн. порівняно з 2020 роком та збільшення на 126,4 тис. грн. в порівнянні з 2021 роком. Основну частку у валюті балансу на кінець 2022 року займають поточні зобов'язання, їх розмір становить 5 079,1 тис. грн. або 90,9 % від сукупного капіталу. Головною причиною низького розміру власного капіталу є наявність впродовж всього аналізованого періоду на підприємстві незначної суми нерозподіленого прибутку. Так, в 2022 році нерозподілений прибуток ТОВ «АСТЕРС» становить 360,7 тис. грн., що менше на 783,4 тис. грн. відносно 2016 року та на 126,3 тис. грн. більше, порівнюючи з минулим 2021 роком.

У результаті цих подій аналізоване підприємство не лише втрачає можливість здійснювати самофінансування, але й виконувати умови самоокупності діяльності [35, с. 46]. Слід відмітити зростання на підприємстві сум поточних зобов'язань з 2116,7 тис. грн. на кінець 2020 року до 5 079,1 тис. грн. на кінець звітного 2022 р. Хоча розмір питомої ваги поточних зобов'язань підприємства у валюті балансу збільшився на 25,9 % у порівнянні з 2020 р. і зменшився на 1,8 % у порівнянні з 2022 р., склавши в 2022 р. 5 079,1 тис. грн.

Ситуація, що склалася у сфері фінансування ТОВ «АСТЕРС» свідчить про високий рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування у вигляді поточної кредиторської заборгованості.

3.2. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства як основа розробки напрямів підвищення даних показників

Показники фінансової стійкості характеризують структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості та

незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності. Стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність, і є фінансовою стійкістю.

Розрізняють чотири типи фінансової стійкості [65, с. 190]:

1. Абсолютна стійкість – цей тип фінансової ситуації зустрічається рідко, для забезпечення запасів достатньо власного оборотного капіталу, платоспроможність гарантовано.

2. Нормальна стійкість – для забезпечення запасів залучають власний оборотний капітал та довгострокові кредити, платоспроможність гарантовано.

3. Передкризовий фінансовий стан – для забезпечення запасів крім власного оборотного капіталу та довгострокових кредитів залучають короткострокові позики, платоспроможність порушено, але її можливо відновити.

4. Кризовий фінансовий стан – для забезпечення запасів, не вистачає джерел фінансування, підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів відбувається за рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

Узагальнюючим показником фінансової стійкості є надлишок або нестача джерел формування запасів, що отримуються у вигляді різниці між величиною формування запасів та вартістю запасів. При цьому мається на увазі забезпеченість такими джерелами, як власні оборотні засоби, довгострокові та короткострокові кредити, кредиторська заборгованість.

Для характеристики джерел формування запасів застосовується кілька показників, які відображають ступінь охоплення різних видів джерел:

1. Наявність власних оборотних засобів визначається за формулою:

$$Нв = ВК + ДМП - НА \quad (3.1)$$

або

$$Нв = \Phi.1 \text{ р. } 1495 + \Phi.1 \text{ р. } 1665 - \Phi.1 \text{ р. } 1095, \quad (3.2)$$

де Нв – наявність власних оборотних засобів,

ВК – власний капітал;

ДМП – доходи майбутніх періодів,

НА – необоротні активи.

2. Наявність довгострокових джерел формування запасів визначається шляхом збільшення наявних власних оборотних засобів на суму довгострокових зобов'язань (Дст):

$$Нд = Нв + \text{ДстЗ} \quad (3.3)$$

або

$$Нд = \Phi.1 \text{ р. } 1495 + \Phi.1 \text{ р. } 1665 + \Phi.1 \text{ р. } 1595 - \Phi.1 \text{ р. } 1095, \quad (3.4)$$

де Нд – наявність довгострокових джерел формування.

3. Показник загальної величини формування запасів дорівнює сумі власних оборотних засобів, довгострокових джерел і короткострокових зобов'язань:

$$Нз = Нд + \text{ПЗ} \quad (3.5)$$

або

$$Нз = \Phi.1 \text{ р. } 1495 + \Phi.1 \text{ р. } 1665 + \Phi.1 \text{ р. } 1595 + \Phi.1 \text{ р. } 1695 - \Phi.1 \text{ р. } 1095, \quad (3.6)$$

де Нз – загальна величина джерел формування [50, с. 60].

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають

три показники забезпеченості джерелами їх формування (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Забезпеченість джерелами формування запасів у ТОВ «АСТЕРС» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022
Наявність власних оборотних засобів (Нв)	607,0	-1 391,4	-1 037,4
Вартість запасів (Зв)	1 349,0	1 997,0	2 159,2
Надлишок (+) або недостача (-) власних оборотних засобів (\pm Нв)	1 956,0	605,6	1 121,8
Наявність довгострокових джерел формування (Нд)	607,0	-1 391,4	-1 037,4
Надлишок (+) або недостача (-) довгострокових джерел формування	1 956,0	605,6	1 121,8
Загальна величина джерел формування (Нз)	2 723,7	3 440,9	5 686,1
Надлишок (+) або недостача (-) загальної величини формування запасів	1 374,7	1 443,9	3 526,9

1) Надлишок (+) або недостача (-) власних оборотних засобів:

$$\pm\text{Нв} = \text{Нв} - \text{Зв}, \quad (3.7)$$

де Зв – вартість запасів.

2) Надлишок (+) або недостача (-) довгострокових джерел формування:

$$\pm\text{Нд} = \text{Нд} - \text{Зв} \quad (3.8)$$

3) Надлишок (+) або недостача (-) загальної величини формування запасів [88, с. 161]:

$$\pm\text{Нз} = \text{Нз} - \text{Зв}. \quad (3.9)$$

Умови за якими можна визначити тип фінансової стійкості ТОВ «АСТЕРС» узагальнено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Фінансова стійкість ТОВ «АСТЕРС за 2020-2022 роки,
тис. грн.

	Тип фінансової стійкості	Роки		
		2020	2021	2022
Система умов	Абсолютна стійкість фінансового стану			
	+Нв	+607,0	-1 391,4	-1 037,4
	Нв = Зв	607,0 > 1 349,0	-1 391,4 < 1 997,0	-1 037,4 < 2 159,2
	–	–	–	–
	–	–	–	–
	Нормальна стійкість фінансового стану			
	–Нв	+607,0	-1 391,4	-1 037,4
	+Нд	+607,0	-1 391,4	-1 037,4
	Нд = Зв	607,0 > 1 349,0	-1 391,4 < 1 997,0	-1 037,4 < 2 159,2
	–	–	–	–
	Передкризовий фінансовий стан			
	–Нв	+607,0	-1 391,4	-1 037,4
	–Нд	+607,0	-1 391,4	-1 037,4
	+Нз	+2 723,7	+3 440,9	+5 686,1
	Нз = Зв	2 723,7 > 1 349,0	3 440,9 > 1 997,0	5 686,1 > 2 159,2
	Кризовий фінансовий стан			
	–Нв	+607,0	-1 391,4	-1 037,4
	–Нд	+607,0	-1 391,4	-1 037,4
	–Нз	+2 723,7	+3 440,9	+5 686,1
	–	–	–	–

Таким чином, результати аналізу дозволяють зробити висновок про наявність передкризового (нестійкого) фінансового стану. У даній ситуації зберігається можливість відновлення платоспроможності за рахунок поповнення власного капіталу та збільшення власних оборотних засобів. Підприємству необхідно проводити заходи щодо фінансового оздоровлення.

Врахувавши ступінь ліквідності оборотних активів фінансовий стан ТОВ «АСТЕРС» (таблиця 3.5) може бути оцінений як на дату складання, так і на довгострокову та короткострокову перспективу як кризовий [51, с. 16].

Для об'єктивної оцінки фінансового стану підприємства важливе значення має розрахунок та застосування показників ліквідності. Ліквідність балансу – це рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких на гроші відповідає строкам погашення зобов'язань.

Таблиця 3.5 – Оцінка фінансової стійкості ТОВ «АСТЕРС» на короткострокову і довгострокову перспективу за даними 2020-2022 рр.

Тип сталості	Поточна	У короткостроковій перспективі	У довгостроковій перспективі
Абсолютний	$A1 \geq П1$	$A1 \geq П1+П2$	$A1 \geq П1+П2+П3$
2020	774,9 < 5 079,1	774,9 < 5 079,1	774,9 < 5 079,1
2021	671,6 < 4 832,3	671,6 < 4 832,3	671,6 < 4 832,3
2022	365,6 < 2 116,7	365,6 < 2 116,7	365,6 < 2 116,7
Нормальний	$A1+A2 \geq П1$	$A1+A2 \geq П1+П2$	$A1+A2 \geq П1+П2+П3$
2020	1 882,5 < 5 079,1	1 882,5 < 5 079,1	1 882,5 < 5 079,1
2021	1 443,9 < 4 832,3	1 443,9 < 4 832,3	1 443,9 < 4 832,3
2022	1 374,7 < 2 116,7	1 374,7 < 2 116,7	1 374,7 < 2 116,7
Передкризовий	$A1+A2+A3 \geq П1$	$A1+A2+A3 \geq П1+П2$	$A1+A2+A3 \geq П1+П2+П3$
2020	4 041,7 < 5 079,1	4 041,7 < 5 079,1	4 041,7 < 5 079,1
2021	3 440,9 < 4 832,3	3 440,9 < 4 832,3	3 440,9 < 4 832,3
2022	2 723,7 < 2 116,7	2 723,7 < 2 116,7	2 723,7 < 2 116,7
Кризовий	$A1+A2+A3 \leq П1$	$A1+A2+A3 \leq П1+П2$	$A1+A2+A3 \leq П1+П2+П3$
2020	4 041,7 < 5 079,1	4 041,7 < 5 079,1	4 041,7 < 5 079,1
2021	3 440,9 < 4 832,3	3 440,9 < 4 832,3	3 440,9 < 4 832,3
2022	2 723,7 < 2 116,7	2 723,7 < 2 116,7	2 723,7 < 2 116,7

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки за кожною групою активу і пасиву балансу. Ліквідність підприємства в короткостроковому періоді визначається його можливостями покрити свої зобов'язання. Ліквідність означає здатність перетворити активи у готівку або отримати грошові кошти. Короткостроковим періодом умовно визначається термін до одного року, хоча іноді він також ототожнюється з операційним циклом. При проведенні аналізу балансу підприємства насамперед необхідно здійснити класифікацію активів підприємства за ступенем їх ліквідності та пасивів – за терміновістю оплати

Баланс буде абсолютно ліквідним, якщо задовольнятиме таким умовам:

- найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви або дорівнюють їм;
- активи, що швидко реалізуються, дорівнюють короткостроковим пасивам або більші за них;
- активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них;

– активи, що важко реалізуються, менші ніж постійні пасиви.

Баланс вважається ліквідним, якщо виконуються такі умови:

$$A1 > П1, A2 > П2, A3 > П3, A4 < П4 \quad (3.10)$$

Якщо на підприємстві виконуються перші три умови, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується й остання умова, оскільки це свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів, що забезпечує його фінансову стійкість. Невиконання однієї з перших трьох умов указує на те, що фактична ліквідність балансу відрізняється від абсолютної [60, с. 92-97].

Баланси ліквідності за кілька періодів дають уявлення про тенденції зміни фінансового стану підприємства. Якщо на підприємстві рівень ліквідності настільки великий, що після погашення найбільш термінових зобов'язань залишаються зайві кошти, то можна прискорити строки розрахунків з банком, постачальниками та іншими кредиторами. Фактичні співвідношення активів і пасивів згруповані в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Показники ліквідності балансу ТОВ «АСТЕРС» за 2020-2022 рр.

Групи активу	Роки			Групи пасиву	Роки			Відхилення		
	2020	2021	2022		2020	2021	2022	2020	2021	2022
Найбільш ліквідні (A1)	774,9	671,6	365,6	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	2116,7	4832,3	5079,1	-1341,8	-4160,7	-4713,5
Які швидко реалізуються (A2)	599,3	770,7	1516,6	Короткотермінові кредити банків і позики (П2)	0	0	0	599,3	770,7	1516,6
Які повільно реалізуються (A3)	1349,5	1998,6	2159,5	Довгострокові зобов'язання (П3)	0	0	0	1349,5	1998,6	2159,5
Які важко реалізуються (A4)	537,1	1775,8	1548,2	Постійні пасиви (П4)	1144,1	384,4	510,8	-607	1391,4	1037,4
Баланс	3260,8	5216,7	5589,9	Баланс	3260,8	5216,7	5589,9	-	-	-

Наведені баланси підприємства на вказані дати не є ліквідними, а саме:

- підприємство не має достатньої суми наявних грошових коштів для розрахунків з кредиторами ($A1 \leq П1$). На кінець 2022 року найбільш ліквідні активи покривають найбільш термінові зобов'язання лише на 7,2 %, у 2021 та 2020 роках – відповідно на 13,9 % та 36,6 %;

- короткотермінові кредити банків і позики (П2) відсутні, ці статті можуть бути покриті в повній мірі активами, що швидко реалізуються (A2) Тому вважаємо виконання даного співвідношення умовним;

- ліквідною є третя група активів протягом усього аналізованого періоду. Однак, слід зазначити, що підприємство протягом 2020-2022 років не мало заборгованості за довгостроковими кредитами і позиками. Тому вважаємо виконання даного співвідношення умовним;

- відмічаємо недостатність власного капіталу як для формування важколіквідних активів, так і оборотних активів.

Платоспроможність підприємства, тобто його здатність вчасно розрахуватися з боргами, визначається за допомогою коефіцієнтів ліквідності [57, с. 164].

Вони показують, наскільки короткострокові зобов'язання покриваються ліквідними активами (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7 – Показники платоспроможності ТОВ «АСТЕРС» за 2020-2022 рр.

Показники	Оптимальне значення	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+/-) 2022 року від	
					2020 р.	2021 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	0,366	0,294	0,072	-0,294	-0,222
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	0,649	0,299	0,371	-0,278	0,072
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	1,287	0,712	0,796	-0,491	0,084
Коефіцієнт ліквідності запасів	-	0,637	0,413	0,425	-0,212	0,012
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	-	0,069	0,080	0,416	0,347	0,336
Коефіцієнт мобільності активів	$\geq 0,5$	5,071	1,938	2,611	-2,46	0,673
Коефіцієнт співвідношення активів	< 1	0,198	0,516	0,383	0,185	-0,133

Показники коефіцієнту абсолютної ліквідності ТОВ «АСТЕРС» свідчать, що в 2022 р. підприємство має в наявності грошових коштів для негайного покриття зобов'язань в розмірі 7,2 %, хоча для запоруки його платоспроможності воно повинно погасити не менше 20 % короткострокових боргів.

В попередні роки товариство могло погасити більшу частку короткострокової заборгованості [58, с. 37-41]. Так, в 2022 році коефіцієнт абсолютної ліквідності дорівнював показнику в розмірі 0,072, що менше за аналогічний показник 2021 року на 0,222; в 2021 році – 0,294, що менше за аналогічний показник 2020 року на 0,072.

Розрахунок коефіцієнту термінової ліквідності показав, що аналізоване підприємство в разі виникнення критичних обставин в 2022 році мало можливість погасити поточні зобов'язання на 37,1 %; в 2021 році – на 29,9 %; в 2020 році – на 64,9 %. Порівнюючи дані розрахунків по ТОВ «АСТЕРС» з розміром їх оптимальних значень, бачимо, що найбільш високий показник коефіцієнту термінової ліквідності підприємства (у 2020 році – 0,649) відповідає необхідному нормативу. Це досить позитивно характеризує роботу товариства лише у 2020 р.

Коефіцієнт загальної ліквідності ТОВ «АСТЕРС» в 2022 році рівний показнику розміром 0,796, що на 0,084 більше аналогічного показника 2021 року, який дорівнює 0,712 та на 0,491 менше аналогічного показника 2020 року, який дорівнює 1,287. Оскільки значення коефіцієнту у 2021-2022 рр. < 1, то підприємство визнається неплатоспроможним, оскільки не в змозі оплатити свої зобов'язання.

Матеріальні активи підприємства покривали його поточні зобов'язання в 2022 році на 42,5 %; в 2021 році на 41,3 %, а в 2020 році – на 63,7 %.

Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості показує, що в 2022 році підприємство на 1 грн. дебіторської заборгованості залучало 0,416 грн. кредиторської, у 2021 році – 0,08 грн., у 2020 році аж 0,069 грн. Тобто при недостатності власного капіталу

підприємство використовує, як додаткове і суттєве джерело фінансування, кредиторську заборгованість.

Коефіцієнт мобільності активів підприємства показує, що оборотні активи в 2022 році займають 26,11 % від загальної вартості активів, в 2021 році займають 19,38 % від загальної вартості активів, а в 2020 році даний показник становив 50,71%.

Коефіцієнт співвідношення активів у 2022 році становить 0,383; в 2021 році – 0,516; в 2020 – 0,198. Значення цього коефіцієнта відповідає рекомендованому значенні.

Проведений аналіз свідчить про те, що баланс підприємства можна вважати негативним, оскільки:

1. загальний коефіцієнт ліквідності не відповідає нормативному значенню;
2. кредиторська заборгованість є меншою, ніж дебіторська заборгованість.

Отже, за результатами досліджень виявлено, що ТОВ «АСТЕРС» вважати платоспроможним протягом останніх трьох років не можна, бо спостерігається незначна, але стійка тенденція до погіршення значення показників.

3.3 Аналіз ділової активності підприємства як основа розробки напрямів підвищення даних показників

Ефективний розподіл та належне використання ресурсів були й залишаються першочерговим завданням будь-якого підприємства. Основним інструментом для оцінки ефективності використання ресурсів підприємства є аналіз ділової активності, за допомогою якого можна об'єктивно визначити результативність фінансово-господарської діяльності суб'єкта

господарювання та перспективи його розвитку. Від об'єктивності та точності оцінки ділової активності підприємства залежить якість управлінських рішень, які дають змогу пристосовуватися до змін на ринку та активно реагувати й впливати на мінливу ринкову ситуацію.

Дослідження показали, що теоретико-методичні та практичні засади оцінки ділової активності знайшли своє відображення в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних економістів. Серед них: В. І. Бачинський, Р. М. Воронко, Т. О. Герасименко, Л. А. Лахтіонова, В. В. Ковальов, Г. О. Крамаренко, В. О. Мец, В. О. Подольська, К. І. Редченко, Г. В. Савицька, Ю. С. Цал-Цалко, О. В. Яріш та ін.

В економічній літературі зустрічаються різні точки зору щодо складу показників оцінки ділової активності підприємства. Так, на думку Г. О. Крамаренко, ділова активність підприємства оцінюється не лише абсолютними, а й відносними показниками, до яких належить система показників рентабельності. Автор пропонує для оцінки ділової активності й ефективності функціонування підприємства також використовувати співвідношення темпів зміни прибутку, обсягу реалізації, суми активів (капіталу), показники ефективності використання виробничих ресурсів (загальна фондоддача, продуктивність праці, фондоозброєність, оборотність обігових коштів) і коефіцієнт стійкості економічного зростання підприємства [40].

Мец В. О. вважає, що оцінку ділової активності слід проводити за якісними та кількісними показниками й пропонує для її аналізу використовувати 18 показників [54].

Деякі науковці не виділяють ділову активність як окремий напрям аналізу фінансового стану підприємства, однак наводять показники використання оборотного капіталу та методи їх визначення. До таких показників відносять насамперед показники оборотності обігових коштів та її окремих елементів.

Комаріст О. І. пропонує показники ділової активності розділити на два

рівні: ключові показники (для експрес-аналізу) і додаткові (для поглибленого аналізу). Ключовими показниками є чистий прибуток, коефіцієнт стійкості економічного зростання, коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності власного капіталу, тривалість фінансового циклу. Для визначення резервів зростання ділової активності автор пропонує ввести додаткові показники оборотності: коефіцієнт оборотності запасів, тривалість оборотності запасів, коефіцієнт оборотності коштів у розрахунках, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, тривалість обороту кредиторської заборгованості, тривалість операційного циклу [36, с. 76-79].

Відомий економіст В. В. Ковальов пропонує для оцінки ділової активності підприємства використовувати як якісні критерії, так і кількісні показники (натуральні та вартісні). На його думку, оцінка ділової активності на якісному рівні може бути отримана в результаті порівняння діяльності певної комерційної організації та споріднених за сферою застосування капіталу компаній.

Кількісна оцінка та аналіз ділової активності можуть бути зроблені за такими трьома напрямками:

- оцінка ступеня виконання плану за основними показниками та аналіз відхилень;
- оцінка та забезпечення прийнятних темпів нарощування обсягів фінансово-господарської діяльності;
- оцінка рівня ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів комерційної організації [33].

Точку зору В. В. Ковальова підтримують В. О. Подольська та О. В. Яріш, які вважають, що на рівні окремого підприємства ступінь його ділової активності визначається за допомогою системи показників економічної ефективності господарювання та вимірюється одним із двох способів, які відображають результативність роботи підприємства відносно розміру авансованих ресурсів або розміру їх споживання (витрат) у процесі виробництва. До показників ділової активності вони насамперед відносять

швидкість обороту матеріальних та фінансових ресурсів підприємства за відповідний період, а також швидкість обороту вкладеного в них капіталу.

Разом із тим В. О. Подольська та О. В. Яріш вважають, що оскільки розмір прибутку, отриманого як результат діяльності, також характеризує ділову активність підприємства, для якісної оцінки її рівня можна використовувати систему показників рентабельності, які є узагальнюючими показниками, що всебічно характеризують діяльність підприємства. За таких умов показники рентабельності розглядаються саме як критерії ділової активності підприємства і разом із показниками оборотності активів оцінюють його результативність, тобто визначають кінцевий результат господарювання (прибуток або виручку) на одиницю залучених ресурсів чи витрат, яких зазнали [65].

У світовій практиці господарювання поняття ділової активності пов'язують з поняттям інвестиційної привабливості підприємства. В економічно розвинутих країнах, де знаходяться світові фінансові центри, рівень ділової активності визначається за допомогою агрегованих статистичних показників – так званих індексів ділової активності. В їх основу покладено варіювання курсів акцій компанії, рівень яких і є кінцевим виразником її інвестиційної привабливості на ринку [59, с. 55-61].

З переходом на міжнародні стандарти обліку і звітності українські підприємства, які засновані на акціонерному капіталі, у своїх річних звітах також стали визначати прибутковість власних акцій (розділ III форми 2 «Звіт про фінансові результати»).

Розрахунок інтегральних агрегованих індексів ділової активності доволі складний, тому вони використовуються, здебільшого, для оцінки ринкової кон'юнктури в цілому. На рівні ж окремого підприємства ступінь його ділової активності визначається за допомогою цілої системи показників економічної ефективності господарювання та вимірювання.

Ділова активність господарюючих суб'єктів є доволі широким поняттям, яке охоплює практично всі аспекти діяльності підприємства.

Виділяють ділову активність підприємств щодо мобілізації внутрішніх ресурсів економічного зростання та активність у зовнішньому середовищі [85, с. 108].

Внутрішня активність виявляється у зростанні економічного потенціалу підприємств та підвищенні ефективності його використання. Аналіз внутрішньої ділової активності підприємств слід здійснювати у кількісному і якісному вимірах. Кількісні параметри оцінювання ділової активності виражені динамікою синтетичних і аналітичних показників виробничо-фінансової діяльності, які доцільно групувати за абсолютними та відносними значеннями приросту виробничо-фінансових результатів, а також за ефективністю використання виробничих ресурсів і капіталу.

Як відомо, узагальнюючим вираженням ділової активності підприємств за критерієм їх економічного зростання є випередження темпів приросту чистого прибутку над приростом реалізації продукції і вкладеним для цього капіталом відповідно до досягнутого рівня. Це співвідношення називається «золотим правилом економіки підприємства».

Якість економічного зростання може характеризуватися узагальнюючими показниками, які визначають ступінь окупності (оборотності) активів і капіталу. До них варто віднести такі показники:

- коефіцієнт оборотності вкладеного капіталу;
- коефіцієнт оборотності оборотних активів (мобільних активів, виробничих запасів, готової продукції, дебіторської заборгованості);
- строк окупності реальних інвестицій;
- ставки дивідендів на акціонерний капітал.

Активність підприємства у зовнішньому економічному середовищі можна оцінювати за кількісними параметрами, а саме за:

- зміною питомої ваги підприємства на ринку продукції (робіт, послуг). Цей показник свідчить про зміну частки підприємства у виробництві продукції галузей, регіону, національної економіки;
- масштабами партнерських відносин на внутрішньому та

зовнішньому ринку країни;

- обсягом зовнішньоекономічного обороту;
- приростом кількості робочих місць;
- динамікою фондової активності, яка виражається збільшенням обсягу реалізації акцій, підвищенням коефіцієнта котування, зростанням прибутковості та рівня дивідендного доходу акцій [85, с. 200].

Якісними параметрами ділової активності підприємств у зовнішньому економічному середовищі можуть бути:

- імідж підприємства, його ділова репутація.
- соціальна активність підприємства, яка виражається в участі підприємства у вирішенні складних соціальних завдань подолання безробіття, соціального захисту, формуванні соціальної інфраструктури у його місцезнаходження;
- природоохоронна активність підприємства.

Ділова активність господарюючих суб'єктів формується під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників.

Важливим напрямом аналітичних досліджень є оцінка ділової активності підприємства. Кількісна оцінка проводиться методом розрахунку системи показників у ТОВ «АСТЕРС», що відображені у таблиці 3.8.

Таблиця 3.8 – Показники ділової активності ТОВ «АСТЕРС» за 2020-2022 рр.

№	Показник	Розрахунок	Роки		
			2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	ЧД/СВБ	3,010	1,201	1,550
2	Коефіцієнт оборотності оборотних активів (Кооа)	ЧД/СОБА	3,516	1,651	2,238
3	Коефіцієнт оборотності запасів (Коз)	ЧД/СЗ	7,133	3,043	4,029
4	Коефіцієнт оборотності коштів у розрахунках (дебіторської заборгованості) (Кодз)	ЧД/СДЗ	12,501	7,918	12,501
5	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	ЧД/СКЗ	4,687	1,465	1,690

Продовження таблиці 3.8

1	2	3	4	5	6
6	Коефіцієнт завантаженості активів (Кза)	СВБ/ЧД	1,550	1,201	3,010
7	Коефіцієнт завантаженості активів в обороті (Кзао)	СОБА/ЧД	0,284	0,606	0,447

Коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів. У ТОВ «АСТЕРС» у 2021 році значення коефіцієнта складало 0,886, у 2022 році значення коефіцієнта зросло на 0,588 і становило 1,474.

Коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів. Чим вищий оборот, тим ефективніше використовуються активи [73, с. 92-97].

У ТОВ «АСТЕРС» у 2020 році значення коефіцієнта оборотності активів складало 3,010, у 2021 році значення коефіцієнта зменшилось на 1,809 і становило 1,201, у 2022 році значення коефіцієнта зросло на 0,349, у порівнянні із 2021 роком, і становило 1,550.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів характеризує відношення виручки (валового доходу) від реалізації продукції, без урахування податку на додану вартість та акцизного збору до суми оборотних засобів підприємства. Зменшення цього коефіцієнта свідчить про уповільнення обороту оборотних засобів. У ТОВ «АСТЕРС» у 2020 році значення коефіцієнта складало 3,516, у 2021 році значення коефіцієнта зменшилось на 1,865 і становило 1,651, у 2022 році значення коефіцієнта зросло на 0,587, у порівнянні із 2021 роком, і становило 2,238.

Коефіцієнт оборотності запасів дає можливість встановити швидкість обороту запасів для забезпечення виконання завдання з продажу (реалізації)

готової продукції (товарів, робіт, послуг). Чим більше значення цього коефіцієнта, тим вищий рівень оборотності запасів, що позитивно відображається на забезпеченні обсягу реалізації продукції [86, с. 170]. У ТОВ «АСТЕРС» у 2020 році значення коефіцієнта складало 7,133, у 2021 році значення коефіцієнта зменшилось на 4,09 і становило 3,043, у 2022 році значення коефіцієнта зросло на 0,986, у порівнянні із 2021 роком, і становило 4,029.

Коефіцієнт оборотності коштів у розрахунках (дебіторської заборгованості) показує, скільки оборотів здійснено за рік коштами, вкладеними до розрахунків. Такий показник розраховується як відношення загального обсягу реалізації продукції до середнього розміру дебіторської заборгованості. У ТОВ «АСТЕРС» у 2020 році значення коефіцієнта складало 12,501, у 2021 році значення коефіцієнта зменшилось на 4,583 і становило 7,918, у 2022 році значення коефіцієнта зросло на 4,583, у порівнянні із 2022 роком, і становило 12,501.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості рівний відношенню витрат на виробництво і реалізацію продукції до середнього залишку кредиторської заборгованості і показує скільки потрібно оборотів для оплати виставлених рахунків. У ТОВ «АСТЕРС» у 2020 році значення коефіцієнта складало 4,687, у 2021 році значення коефіцієнта зменшилось на 3,222 і становило 1,465, у 2022 році значення коефіцієнта зросло на 0,225, у порівнянні із 2021 роком, і становило 1,690.

Коефіцієнт завантаженості активів характеризує вартість майна, що припадає на 1 грн. продаж. Зменшення коефіцієнту завантаженості активів може свідчити про підвищення ефективності використання активів підприємства. У ТОВ «АСТЕРС» у 2020 році значення коефіцієнта складало 1,550, у 2021 році значення коефіцієнта зменшилось на 0,349 і становило 1,201, у 2022 році значення коефіцієнта зросло на 1,809, у порівнянні із 2021 роком, і становило 3,010.

Коефіцієнт завантаженості активів в обороті показує вартість

оборотних активів на 1 грн. продажу. У ТОВ «АСТЕРС» у 2020 році значення коефіцієнта складало 0,284, у 2021 році значення коефіцієнта зросло на 0,322 і становило 0,606, у 2022 році значення коефіцієнта зменшилось на 0,159, у порівнянні із 2021 роком, і становило 0,447.

Отже, коефіцієнти ділової активності безпосередньо впливають на фінансові результати діяльності підприємства, його платоспроможність. Як результат прискорення обороту вивільнюються матеріальні елементи оборотних активів (менше потрібно запасів сировини, матеріалів, палива, незавершеного виробництва та ін.) і таким чином зменшуються затрати, пов'язані з їх зберіганням. При цьому вивільнюються грошові кошти, які були вкладені в ці запаси, що врешті-решт сприятиме покращенню фінансового стану підприємства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі проведено теоретичне і практичне дослідження проблем методики та організації порядку складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва та аналізу її показників за матеріалами ТОВ «АСТЕРС».

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період, складається на підставі узагальнення даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Фінансова звітність є необхідною для того, щоб оцінити поточний і перспективний фінансовий стан підприємства, здійснюючи фінансовий аналіз. Він є методом оцінки і прогнозування фінансового стану підприємства на підставі даних бухгалтерського обліку і звітності.

Нормативно-правове забезпечення фінансової звітності, що регулює її складання та подання складається з цілого ряду офіційних документів. Це Господарський кодекс України, Закони України, Укази Президента України, Постанови і Розпорядження Кабінету Міністрів України, накази Міністерства фінансів України і НП(С)БО.

Складання фінансової звітності ґрунтується на таких основних принципах: обачності, повноти висвітлення, автономності, послідовності, безперервності, нарахування та відповідності доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історичної (фактичної) собівартості, єдиного грошового вимірника, періодичності.

Інформаційною базою для проведення дослідження обрано ТОВ «АСТЕРС», метою діяльності якого є виробництво м'яса.

Показники фінансового стану товариства є досить далекими від інтервалів своїх оптимальних значень, але підприємство поступово погашає непокріті збитки минулих років. Економічні показники теж мали тенденцію

до зростання. Загалом, роблячи оцінку, необхідно відмітити, що дані показники не можуть бути точними ідентифікаторами фінансового стану товариства, оскільки вони характеризують стан справ лише на дату складання балансу. Базуючись на вищевикладеному, можна стверджувати, що фінансовий стан ТОВ «АСТЕРС» за звітний 2022 рік умовно-задовільний.

Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Форму Балансу підприємства та зміст його статей визначено НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Доцільно подавати в Балансі лише загальну суму запасів, склад яких розкривати в примітках до фінансової звітності. Дебіторську заборгованість доцільно наводити за чистою реалізаційною вартістю без зазначення резерву сумнівних боргів, інформацію про величину якого розкривати в примітках до фінансової звітності. Статті активу балансу групувати у два розділи: необоротні та оборотні. У зв'язку з цим витрати майбутніх періодів пропонується розділити і розмістити в межах наведеної класифікації. Статті розділу «Забезпечення наступних витрат і платежів» балансу, на нашу думку, слід відображати у складі зобов'язань з розподілом на довгострокові й поточні. Статтю балансу «Забезпечення виплат персоналу» пропонуємо віднести до складу поточних зобов'язань. Доходи майбутніх періодів слід розділити на довгострокові й поточні зобов'язання. Статті балансу «Неоплачений капітал», «Вилучений капітал» пропонуємо зробити регулюючими до статті «Зареєстрований (пайовий) капітал» і наводити одразу після відображення суми статутного капіталу.

Звіт про фінансові результати – це звіт про доходи, витрати та результати діяльності підприємства. Зміст, структуру і формат Звіту про фінансові результати визначає НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Пропонуємо доповнити Звіт про фінансові результати додатковим рядком «Понаднормативні витрати». У Звіті про фінансові результати послідовно відображати доходи і витрати, згруповані за видами діяльності.

Доходи та витрати від інвестиційної діяльності відображати як „Інші доходи” та «Інші витрати». Пропонуємо доповнити форму Звіту про фінансові результати показниками «Фінансові результати від фінансової діяльності», «Фінансові результати від інвестиційної діяльності».

Аналіз майна підприємства має важливе значення, оскільки від його величини та структури залежать обсяги діяльності, соціально-економічний розвиток господарюючого суб'єкту, платоспроможність, ліквідність та фінансова сталість.

ТОВ «АСТЕРС» станом на кінець 2022 року має загальну вартість майна в розмірі 5 589,9 тис. грн. За останні два роки спостерігаємо збільшення на 2 329,1 тис. грн. відносно 2020 року та на 373,2 тис. грн. порівняно з 2021 роком.

Враховуючи показники фінансової стійкості, фінансовий стан ТОВ «АСТЕРС» оцінюється як кризовий та протягом аналізованого періоду суттєво не зазнав змін.

Враховавши ступінь ліквідності оборотних активів фінансовий стан ТОВ «АСТЕРС» може бути оцінений як на дату складання, так і на довгострокову та короткострокову перспективу як передкризовий.

Показники коефіцієнту абсолютної ліквідності ТОВ «АСТЕРС» свідчать, що в 2022 р. підприємство має в наявності грошових коштів для негайного покриття зобов'язань в розмірі 7,2 %, хоча для запоруки його платоспроможності воно повинно погасити не менше 20 % короткострокових боргів.

Проведення економічного аналізу на основі сучасних комп'ютерних технологій може задовольнити вимоги комплексності, системності, оперативності, точності пізнання досліджуваного об'єкта, тенденцій і закономірностей його зміни та розвитку. За максимальної формалізації аналітичних процедур за допомогою електронно-обчислювальної техніки реалізується 80 % технології аналітичного процесу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Білуха М. Т., Микитенко Т. В., Новодворська В. П. Застосування АРМ бухгалтера в обліку і контролі на підприємстві. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 1. С. 3-8.
2. Білуха М. Т., Микитенко Т. Б. Теорія інтегрованого обліку господарської діяльності за комп'ютерною технологією : електронний облік. *Торгівля і ринок України* : темат. зб. наук. праць. Вип. 17. Т. 3. Донецьк : ДонДУЕТ, 2004. С.17-26.
3. Болух М. А., Бурчевський В. З., Горбатов М. І. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2001. 540 с.
4. Буряк Л. Ю., Римар М. В., Вець М. Т. Фінансово-економічний аналіз : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2004. 528 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб. Житомир : ПП «Рута», 2005. 756 с.
6. Бутинець Ф. Ф. Інформаційні системи і технології обліку : навч. посіб. Житомир : ПП «Рута», 2002. 644с.
7. Бухгалтерський облік (загальна теорія) : навч. посіб. / Бачинський В. І., Куцик П. О., Медвідь Л. Г., Попітїч Т. В. Львів : Магнолія плюс, 2010. 319 с.
8. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2003. 396 с.
9. Верига О. І. Деякі питання удосконалення фінансової звітності. *Сучасний стан і напрямки вдосконалення обліку, аналізу та аудиту*. Вип. 3. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. С. 114-115.
10. Верига Ю. А., Подольська В. О. Аналіз фінансового стану підприємства за балансом, складеним згідно МСБО : курс лекцій. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2001. 79 с.
11. Верига Ю. А., Подольська В. О. Аналіз фінансового стану

підприємства за фінансовою звітністю : методичні рекомендації для практичних працівників. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. 55 с.

12. Верига Ю. А. Бухгалтерська фінансова звітність підприємств : навч. посіб. Київ : ПП «Видавничий дім «Комп'ютертрепрес», 2008. 472 с.

13. Верига Ю. А., Зима Г. І. Бухгалтерський облік: нормативно-правові документи : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 656 с.

14. Верига Ю. А., Левченко З. М., Ватуля І. Д. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2008. 776 с.

15. Верига Ю. А. Фінансова звітність підприємств України : сучасний стан і шляхи удосконалення. *Регіональні перспективи*. 2001. № 2-3. С. 22-23.

16. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6, затв. наказом Міністерства фінансів України від 11.03.1999 р. № 87. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99> (дата звернення : 11.09.2023).

17. Воронко О. С., Штепа Н. П. Економічний аналіз : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2011. 279 с.

18. Воронко Р. М. Управлінська звітність в системі внутрішнього контролю. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал*. 2016. Вип 3. С. 85-95.

19. Герасименко Т. О., Мазуренко М. О. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Львів, 2014. 320 с.

20. Герасименко Т. О., Пономаренко М. В. Теоретико-методичні проблеми аналізу показників балансу. *Фінансово-економічний розвиток України в умовах глобалізаційно-інтеграційних процесів* : матеріали III-ої всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Львів, 28 лют. 2014 р.). Львів : ЛКА, 2014. С. 18-21.

21. Герасименко Т. О. Теоретико-методологічні проблеми розвитку економічного аналізу у контексті зміни його парадигми. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал*. 2016. Вип 3. С. 58-68.

22. Германюк П. К. Бухгалтерський облік і фінансова звітність – об'єкти фінансового контролю : навч. посіб. Київ : АТКА, 2003. 304 с.
23. Голов С. Ф. Диференціація фінансової звітності в контексті євроінтеграції. *Торгівля і ринок України : тематичний збірник наукових праць*. Вип 17. Т III. Дніпропетровськ : ТОВ «Баланс-клуб», 2004. С. 31-38.
24. Гольцова С. М., Плікус І. Й. Звітність підприємств (фінансова, статистична, консолідована та до фондів соціального та пенсійного страхування) : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 292 с.
25. Горшар В., Опілатенко В., Сальникова Н. Фінансова звітність в BAS. *Бухгалтерія*. 2022. № 4/1. С. 34-42.
26. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 18. С 19-20.
27. Добровський Я. М. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2004. 292 с.
28. Журавель Г. П., Хомин П. Я. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2006. 656 с.
29. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення : 13.11.2023).
30. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2003. 349 с.
31. Івахненко С. В. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 4. С. 52-58.
32. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291. *Все про бухгалтерський облік*. 2018. № 48. С.25-39.

33. Кірейцев Г. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2004. 196 с.
34. Колос І. В. Звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та держава*. 2006. № 8. С. 26-31.
35. Кононенко О. О. Аналіз фінансової звітності : підручник. Харків : Фактор, 2002. 144 с.
36. Комаріст О. І., Комаріст А. І. Оцінка ділової активності підприємств у ринкових умовах. *Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України*. 2019. № 1 (32). С. 76-79.
37. Консолідована фінансова звітність : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13> (дата звернення : 11.09.2023).
38. Корніюк О. О. Фінансова звітність за міжнародними стандартами. *Бухгалтерія*. 2019. № 24. С. 9-11.
39. Корягін М. В., Куцик П. О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності : монографія. Львів : ЛКА, 2016. 276 с.
40. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : ЦНЛ, 2004. 224 с.
41. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент : підручник. Харків : ЦНЛ, 2006. 520с.
42. Куценко В. А. Баланс як джерело інформації для прийняття рішень. *Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України : Серія : Економічні науки*. 2005. № 1. С. 225-227.
43. Куцик П. О., Полянська О. А. Облік і звітність в оподаткуванні : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 508 с.
44. Кучеренко Т., Шайко О. Відображення операційної діяльності у Звіті про рух грошових коштів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 11. С. 3-8.

45. Кучеренко Т. Є. Удосконалення методики складання звіту про власний капітал. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 11. С.9-15.
46. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика : монографія. Рівне : НУВГП, 2005. 369 с.
47. Ластовецький В. О. Галузевий бухгалтерський облік: проблеми теорії і практики : монографія. Чернівці : Прут, 2005. 197 с.
48. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія. Київ : КНЕУ, 2001. 387 с.
49. Ленъ В. С. Звітність підприємства : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 612с.
50. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2003. 623 с.
51. Лук'янова В. В. Комп'ютерний аналіз даних : посіб. Київ : «Академія», 2003. 344 с.
52. Малюга Н. М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 548 с.
53. Мельник С. І. Фінансова звітність підприємств : текст лекцій. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. 29 с.
54. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2003. 217 с.
55. Микитенко Т. Сучасні інформаційні технології обліку та аудиту в управлінні підприємством. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2005. № 10. С. 12-20.
56. Мних Є. В., Бутко А. Д., Большакова О. Ю. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства. Київ : КНТЕУ, 2005. 232с.
57. Мних Є. В. Економічний аналіз : практикум. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 432с.
58. Мних Є. В. Застосування рангових експертних оцінок при аналізі

фінансового стану підприємства. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2005. № 3. С. 37-41.

59. Мних Є. В. Сучасний економічний аналіз: питання методології та організації. *Бухгалтерський облік та аудит*. 2006. № 1. С. 55-61.

60. Морозова А. М. Аналіз фінансової звітності як фактор прийняття інвестиційних рішень. *Економіка АПК*. 2006. № 2. С. 92-97.

61. Основні засоби : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення : 13.10.2023).

62. Пархоменко В. М. Фінансова звітність: нюанси формування та перспективи розвитку. *Облік і фінанси АПК*. 2005. № 1. С. 4-13.

63. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення : 13.10.2023).

64. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення : 19.10.2023).

65. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2007. 488с.

66. Половников Ю. Оцінка циклу ділової активності. *Вісник НБУ*. № 8. Київ : ЦНЛ, 2005. С. 4-8.

67. Порядок подання фінансової звітності : наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2000 р. № 419 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF> (дата звернення : 13.10.2023).

68. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення : 13.09.2023).

69. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р.

№ 1576 -XII. *Галицькі контракти*. 2012. № 15. С. 47-79.

70. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності бухгалтерського обліку в Україні (теоретики-методологічні аспекти) : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2000. 424 с.

71. Редченко К. І., Воронко Р. М. Проблеми розвитку обліково-контрольних систем: інформаційний аспект. *WSPÓŁPRACA EUROPEJSKA*. 2015. Vol. 2, № 2. С. 13-24.

72. Салига С. Я., Даній Н. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 210 с.

73. Салига С. Я., Корецька С. О. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : ЦНЛ, 2006. 439 с.

74. Сало І. В., Царенко О. М., Бей Н. О. Фінансовий облік : підручник. Суми : Академія, 2004. 415 с.

75. Сльозко Т. М. Організація обліку : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

76. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Спрощена фінансова звітність» 25, затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення : 13.11.2023).

77. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник. Київ : КНЕУ, 2000. 260 с.

78. Терещенко Л. О. Інформаційні системи і технології обліку : підручник. Київ : ЦУЛ, 2004. 165 с.

79. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. Київ : Алеута, 2006. 1080 с.

80. Хмель Н. Т., Чік М. Ю. Аспекти формування фінансової звітності в Україні. *Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування : стан, проблеми та перспективи розвитку* : матеріали XIV всеукр. наук.-практ. конф. Львів : Львівський торговельно-економічний університет, 2019. С. 85-86.

81. Хмель Н. Т., Чік М. Ю. Звітність як джерело інформаційного забезпечення системи управління підприємства. *Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України* : матеріали Х всеукр. наук.-практ. конф. Київ : Алерта, 2019. С. 315-317.

82. Хомин П. Я. Формування звітності в підсистемах фінансового, управлінського й податкового обліку : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2004. 288 с.

83. Хомин П. Я., Журавель Г. П. Звітність підприємств : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2006. 656 с.

84. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2002. 360 с.

85. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

86. Цьомпа П. Нарис економетрії і побудована на національній політекономії теорія бухгалтерського обліку. / пер. з нім. Я. Гончарук, І. Копич, Г. Башнянин, І. Яремко. Львів : Каменяр, 2001. 223 с.

87. Чижевська Л. В., Пархоменко В. М., Кривоший М. М. Звітність підприємства : навч. посібн. / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. Житомир : ЖІТІ, 2003. 436 с.

88. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2003. 444 с.

89. Шквір В. Д., Загородній А. Г., Височан О. С. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 439 с.

90. Яремко І. Й. Показники фінансової звітності: використання та інтерпретація для оцінки вартості підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. Спецвипуск 22. Ч. 2. 2007. С. 230-237.

91. Robertson, I. T., Cooper, C. L., Sarkar, M., and Curran, T. (2015). Resilience training in the workplace from 2003 to 2014: a systematic review. *J. Occup. Organ. Psychol.* 88, pp. 533-562. DOI: 10.1111/joop.12120.

92. Leitão, S., and Greiner, B. A. (2016). Organisational safety climate and occupational accidents and injuries: an epidemiology-based systematic review. *Work Stress* 30, pp. 71-90. DOI: 10.1080/02678373.2015.1102176.

93. Stajkovic, A. D., Lee, D., Greenwald, J. M., and Raffiee, J. (2015). The role trait core confidence higher-order construct in self-regulation of performance and attitudes: evidence from four studies. *Organ. Behav. Humand Decis Proces.* 128, pp. 29-48. DOI: 10.1016/j.obhdp.2015.02.001.

94. Adams, C.A. (2018). Integrated reporting and accounting for sustainable development across generations by universities. *Public Money and Management.* Vol. 38 № 5, pp. 332-334.

95. Andrades Peña, J. and Larrán Jorge, M. (2019). Examining the amount of mandatory non-financial information disclosed by Spanish state-owned enterprises and its potential influential variables, *Meditari Accountancy Research.* Vol. 27 № 4, pp. 534-555.

96. Argento, D., Grossi, G., Jääskeläinen, A., Servalli, S. and Suomala, P. (2020). Governmentality and performance for the smart city. *Accounting, Auditing and Accountability Journal.* Vol. 33 № 1, pp. 204-232.

ДОДАТОК А

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ ТА КОНФІДЕНЦІЙНУ ІНФОРМАЦІЮ ТОВ «АСТЕРС»

Зміст

1. Загальні положення.
2. Перелік відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію.
3. Порядок захисту комерційної таємниці та конфіденційної інформації.
4. Порядок видачі документів, відомостей, інформації, яка становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію контрагентам, клієнтам та державним органам.
5. Відповідальність за розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію.

I. Загальні положення

1.1 Це Положення розроблене на підставі ст. 36 Господарського кодексу України, ст. 30 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ та визначає основи захисту виробничої, господарської, підприємницької та іншої діяльності ТОВ «АСТЕРС» (надалі Товариство), а також порядок зберігання та розповсюдження відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства.

Під комерційною таємницею в цьому Положенні розуміються відомості, пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням, фінансами та іншою діяльністю Товариства, що не є державною таємницею, розголошення (передача, витік) яких може завдати шкоди його інтересам.

Продовження ДОДАТКУ А

Під конфіденційною інформацією в цьому Положенні розуміються відомості, які перебувають у володінні, користування, розпорядженні Товариства та поширюються відповідно до передбачених цим Положенням умов.

1.2 Дія цього Положення спрямована на запобігання можливному економічному збитку як для Товариства, так і його контрагентів і поширюється на будь-яких осіб, яким комерційна таємниця або конфіденційна інформація Товариства стала відома через їх службову чи іншу діяльність.

1.3 Вимоги і правила, викладені в цьому Положенні, обов'язкові для виконання всіма працівниками Товариства.

II. Перелік відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію.

2.1 Перелік відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства, визначаються директором Товариства з урахуванням інтересів Товариства та вимог чинного законодавства України.

2.1.1 До відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства, належать: собівартість послуг; обсяги реалізації послуг; відомості про контрагентів; результати перевірки контролюючих органів; дивідендна політика; політика щодо інвестицій; політика щодо кредитування; політика щодо іміджевого статусу Товариства.

2.1.2 Технологічна інформація – відомості про характер та особливості технології надання послуг Товариством.

2.1.3 Відомості про управління Товариством, а саме: про способи та засоби управління Товариством; про засновників Товариства; про внутрішню структуру Товариства.

Продовження ДОДАТКУ А

2.1.4 Відомості про фінанси Товариства: відомості про систему оплати праці; показники фінансового плану; майновий стан; стан банківських рахунків Товариства; рівень доходів Товариства.

2.1.5 Відомості про плани розширення або припинення надання послуг та їхніх техніко-економічних обґрунтувань.

2.1.6 Інші відомості: про спеціальність, рівень кваліфікації та місце проживання працівників Товариства; про зміст та характер договорів та контрактів, однією із сторін в яких виступає Товариство; про власність Товариства та охоронно-безпекові засоби; інші відомості, пов'язані з виробничою, економічною, фінансовою, управлінською та іншою діяльністю Товариства, які не становлять державної таємниці і розголошення яких може призвести до заподіяння шкоди Товариству, спричинити матеріальні збитки і завдати шкоди його діловій репутації.

2.2 Не можуть становити комерційної таємниці Товариства:

а) установчі документи, документи, що дозволяють займатися підприємницькою діяльністю та її окремими видами;

б) інформація за всіма встановленими формами державної звітності;

в) дані, необхідні для перевірки обчислення й сплати податків та інших обов'язкових платежів;

г) відомості про чисельність і склад працюючих, а також наявність вільних робочих місць;

д) документи про сплату податків і обов'язкових платежів;

е) інформація про забруднення навколишнього природного середовища, недотримання безпечних умов праці, реалізацію продукції, що завдає шкоди здоров'ю, а також інші порушення законодавства України та розміри заподіяних при цьому збитків;

є) документи про платоспроможність;

ж) відомості про участь посадових осіб Товариства в кооперативах, Товариствах, спілках, об'єднаннях підприємств та інших організаціях, які

Продовження ДОДАТКУ А

займаються підприємницькою діяльністю.

Відомості, зазначені в п. а) є конфіденційною інформацією.

Відомості, зазначені в пп. б) - ж) є обмежено конфіденційною інформацією.

III. Порядок захисту комерційної таємниці та конфіденційної інформації Товариства

3.1 Будь-яка особа, яка за характером своєї діяльності має доступ до відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства, зобов'язана під особистий підпис ознайомитись із цим Положенням та підписати «Зобов'язання про нерозголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства» за формою, затвердженою директором Товариства.

3.2 Відомості, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства, можуть бути надані органам державної виконавчої влади, контролюючим і правоохоронним органам у порядку, передбаченому чинним законодавством, за їх належним чином оформленою вимогою тільки після обов'язкового погодження з директором Товариства.

3.3 Доступ працівників Товариства до відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію, є правомірним у нижчезазначених випадках:

3.3.1 Працівник призначений наказом директора Товариства на відповідну посаду і згідно зі своїми функціональними обов'язками повинен мати доступ до документів і відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію.

3.3.2 Працівник ознайомився і засвоїв вимоги цього Положення.

3.3.3 Працівник ознайомився зі змістом статей Кримінального кодексу України в частині встановлення кримінальної відповідальності за розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства.

Продовження ДОДАТКУ А

3.4 Доступ осіб, що не є працівниками Товариства, до відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію, є правомірним тільки за нижчезазначених умов:

3.4.1 Така особа має письмово оформлені повноваження, що відповідно до чинного в Україні законодавства дозволяються йому знайомитися з відомостями, які становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства, у конкретному випадку.

3.4.2 Така особа отримала згоду директора Товариства на ознайомлення з відомостями, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію.

3.5 Інші випадки доступу (ознайомлення) до відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства, є несанкціонованими.

3.6 При виявленні несанкціонованого доступу до відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію, будь-якої особи кожен працівник зобов'язаний негайно довести цей факт до відома директора Товариства.

3.7 Видача документів, відомостей, передача інформації, що містять комерційну таємницю та які є конфіденційними, третім особам (юридичним або фізичним) здійснюється в порядку, передбаченому розд. IV цього Положення.

3.8 Директор Товариства наділений правом відмовити будь-якій особі у доступі до відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію, якщо у нього виникатимуть обґрунтовані підозри у ймовірності протиправного використання інформації, що становить комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства. Така відмова може бути оскаржена у встановленому законодавством України порядку.

Продовження ДОДАТКУ А

IV. Порядок видачі документів, відомостей, інформації, яка становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію контрагентам, клієнтам та державним органам.

4. Порядок видачі працівниками документів, відомостей, передача інформації, яка становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію Товариства контрагентам, клієнтам та державним органам.

4.1 В разі отримання запиту (письмового, усного, по електронній пошті, ІСQ) на інформацію, яка становить комерційну таємницю та конфіденційну інформацію, від контрагентів, клієнтів і державних органів, працівник зобов'язаний:

а) з'ясувати у контрагента, клієнта або представника державного органу необхідність отримання такої інформації (з чим пов'язаний таким запит; обсяг інформації, яка повинна міститися у відповіді);

б) повідомити про такий запит керівника, який повноважний прийняти рішення про надання такої інформації (призначається наказом), або директора;

в) отримати згоду керівника, зазначеного у пп. а) п. 4.1., або директора на надання інформації;

г) погодити з керівником, зазначеним у пп. а) п. 4.1. зміст і обсяг інформації, яка буде надаватися;

д) надавати тільки ту інформацію, доступ до якої працівник має у зв'язку з виконанням своїх функціональних обов'язків (перелік такої інформації затверджується наказом);

е) у разі відсутності можливості отримати згоду керівника, який повноважний прийняти рішення про надання такої інформації, або директора, працівник зобов'язаний:

- в найкоротші строки повідомити зазначених вище посадових осіб про надходження запиту;

Продовження ДОДАТКУ А

- записати координати особи, яка звернулась з запитом, і отримати від неї обґрунтування необхідності отримання такої інформації та її обсяг.

V. Відповідальність за розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію

5.1 Працівники Товариства у випадку розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю, підлягають негайному звільненню з дотриманням порядку, передбаченого Кодексом законів про працю України.

5.2 Будь-яка особа, винна у розголошенні відомостей, що становлять комерційну таємницю, може бути притягнута до кримінальної, адміністративної чи цивільно-правової відповідальності на умовах та в порядку, передбаченому чинним в Україні законодавством.

5.3 Працівник Товариства несе кримінальну відповідальність відповідно до чинного кримінального законодавства України у випадку здійснення умисних дій з незаконного зберігання відомостей, що становлять комерційну таємницю (або конфіденційної інформації комерційного характеру), з метою їхнього розголошення або іншого використання.

5.4 Працівник Товариства несе кримінальну відповідальність відповідно до чинного кримінального законодавства України у випадку умисного розголошення комерційної таємниці без згоди її власника.

5.5 У випадку, якщо діями працівника із збирання та розголошення комерційної таємниці Товариства були нанесені збитки, такий працівник зобов'язаний повною мірою відшкодувати всі збитки, пов'язані з його незаконними діями.

Графік документообігу ТОВ «АСТЕРС»

Створення документу				Перевірка документу				Обробка документу		Передача до архіву			
Назва документу	Кількість примірників	Відповідальний за випуску	Відповідальний за оформлення	Відповідальний за виконання	Строк виконання	Відповідальний за перевірку	Хто надає	Порядок подання	Строк подання	Хто виконує	Строк виконання	Хто виконує	Строк виконання
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Установчі та інші організаційно-правові документи													
Статут, установчий договір	1	Збори засновників	Секретар зборів	Збори засновників	У момент створення підприємства	Ревізійна комісія	Бухгалтерія	За вимогою ревізійної комісії	В 1-денний термін	Збори засновників	У день проведення зборів	Бухгалтерська служба	Після закінчення звітного періоду
Протокол зборів учасників), наказ	1	Юрист	Юридичний відділ	Юрист	У момент прийняття рішення про створення відокремленого підрозділу чи дочірнього підприємства	Голова правління	Юрист	В момент прийняття рішення про створення відокремленого підрозділу чи дочірнього підприємства	В 1-денний термін	Голова правління	В момент прийняття рішення про створення відокремленого підрозділу чи дочірнього підприємства	Юрист	В момент закриття товариства
Організаційно-розпорядчі документи													
Положення про бухгалтерську службу філії	1	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	Голова правління	Головний бухгалтер	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	В 1-денний термін	Голова правління	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	Головний бухгалтер	Після закінчення звітного періоду

14	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду
13	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер
12	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтер-ської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтер-ської служби
11	Голова правління	Голова правління	Голова правління	Голова правління
10	В 1-денний термін	В 1-денний термін	В 1-денний термін	В 1-денний термін
9	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтер-ської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби
8	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер
7	Голова правління	Голова правління	Голова правління	Голова правління
6	У момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби	В момент прийняття рішення про створення бухгалтерської служби
5	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер
4	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер
3	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер	Головний бухгалтер
2	1	1	1	1
1	Фінансовий план, бюджет, положення про склад витрат	Наказ про облікову політику	Положен ня (наказ) про організацію бухгалтерської	Робочий альбом форм документів

Бухгалтерські документи				
14	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду
13	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба
12	1 день	1 раз на квартал	1 раз на місяць	1 раз на місяць
11	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба
10	За вимогою засновників, керівника	Щоквартально	Щомі-сяця	Щомісяця
9	З підтверджуючими документами за вимогою засновників	Після закінчення звітного періоду	1 раз на місяць	1 раз на місяць
8	Бухгалтер	Бухгалтер	Комірник-бухгалтер	Комірник-бухгалтер
7	Ревізійна комісія	Бухгалтерія	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба
6	За рішення зборів засновників	В момент приймання-передачі	Відповідна господарська операція	Відповідна господарська операція
5	Керівник, бухгалтер	Голова приймальної комісії	Комірник-бухгалтер	Комірник-бухгалтер
4	Керівник, бухгалтер	Бухгалтер	Комірник-бухгалтер	Комірник-бухгалтер
3	Керівник	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер
2	1	1	1	2
1	Накази, розпорядження	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення)	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення)	Товарно-транспортна накладна

14	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду
13	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба
12	1 раз на 3 дні	1 раз на 3 дні	У день виконання банком	1 раз на місяць	1 раз на місяць
11	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтер з обліку безготівкових операцій	Бухгалтер-ська служба	Бухгалтер-ська служба
10	1 раз на 3 дні	1 раз на 3 дні	У день здійснення безготівкової операції	Щомі-сяця	Щомі-сяця
9	Разом зі звітом касира	Разом зі звітом касира	В день здійснення безготівкової операції	1 раз на місяць	1 раз на місяць
8	Каса	Каса	Бухгалтер з обліку безготівкових операцій	Банк	Бухгалтер
7	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгал-терська служба
6	В момент отримання коптів	В момент видачі коптів	В момент здійснення безготівкових платежів підприємства	1 раз на місяць	Відповідна господарська операція
5	Касир-бухгалтер	Касир-бухгалтер	Бухгалтер з обліку безготівкових операцій	Банк	Бухгалтер
4	Касир-бухгалтер	Касир-бухгалтер	Бухгалтер з обліку безготів-кових операцій	Касир банку	Бухгалтер
3	Каса	Каса	Бухгалтер з обліку безготівкових операцій	Банк	Бухгалтер
2	1	1	2	1	2
1	Прибутковий касовий ордер	Видатковий касовий ордер	Платіжне доручення	Банківська виписка	Акт приймання-передачі послуг (робіт)

14	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду
13	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба
12	1 раз на місяць	1 раз на місяць	1 раз на місяць	1 раз на місяць
11	Бухгалтерська служба	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер
10	Щомі-сяця	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду	Після закінчення звітного періоду
9	1 раз на місяць	Щомі-сячно	Щомі-сячно	Щомі-сячно
8	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер
7	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба	Бухгалтерська служба
6	Відповідна господарська операція	При необхідності здійснення розрахунків	При необхідності здійснення розрахунків	При необхідності здійснення розрахунків
5	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер
4	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер
3	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер	Бухгалтер
2	2	1	1	2
1	Податкова накладна	Розрахунок бухгалтерії	Бухгалтерська довідка	Акт звіряння розрахунків

Розроблено автором